

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI**

**TARIMSAL SANAYİ İŞLETMELERİNİN ZİRAAT
FAKÜLTELERİYLE İLİŞKİ VE İŞBİRLİĞİNİN
BELİRLENMESİ VE GELİŞTİRİLME OLANAKLARI:
KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ**

Remzi UĞUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KAHRAMANMARAŞ
EYLÜL-2009**

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

**TARIMSAL SANAYİ İŞLETMELERİNİN ZİRAAT
FAKÜLTELERİYLE İLİŞKİ VE İŞBİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ
VE GELİŞTİRİLME OLANAKLARI: KAHRAMANMARAŞ
ÖRNEĞİ**

REMZİ UĞUR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kod No :

Bu Tez/...../..... Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından
Oy Birliği/Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.

.....
Doç. Dr. İsmet BOZ
DANIŞMAN

.....
Doç. Dr. Mustafa TAŞLIYAN
ÜYE

.....
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ŞAHİN
ÜYE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Süleyman TOLUN
Enstitü Müdürü

Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.
Proje No:.....

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖNSÖZ

Bu çalışma Kahramanmaraş İli sınırları içerisinde bulunan tarımsal sanayi işletmeleri ile yapılan anket sonuçları ile hazırlanmıştır. Çalışmada tarımsal sanayi işletmeleri ile ziraat fakülteleri arasındaki işbirliği ortaya konulmuştur.

Tez konusunun seçiminden, çalışmanın sonuçlandırılmasına kadar her türlü katkıları ile çalışmamı yönlendiren, araştırmanın her aşamasında ilgi ve alakasını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. İsmet BOZ'a, bu bilgi ve birikimlerimizin diğer mimarlarından KSÜ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümünden Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cuma AKBAY'a, yüksek lisans sürecinde yaptığım çalışmaya destek olan Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürü M.Nefi KISAKÜREK'e, anket formlarının hazırlanmasından itibaren tezin sonuç ve öneriler kısmına kadar her aşamasında yanımda olan Tarımsal Araştırma Enstitüsünde görev yapan Ziraat Yüksek Mühendisi arkadaşım Serhan CANDEMİR'e ve tez çalışmam sırasında benim yanımda olan eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

2009**KAHRAMANMARAŞ****Remzi UĞUR**

**T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZET

**TARIMSAL SANAYİ İŞLETMELERİNİN ZİRAAT
FAKÜLTELERİYLE İLİŞKİ VE İŞBİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ VE
GELİŞTİRİLME OLANAKLARI: KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ**

REMZİ UĞUR

DANIŞMAN: Doç. Dr. İSMET BOZ

Yıl : 2009 Sayfa : 42

**Jüri : Doç. Dr. İsmet BOZ
Doç. Dr. Mustafa TAŞLIYAN
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ŞAHİN**

Bu çalışmada Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinin Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliği düzeyi ile KSÜ Ziraat Fakültesinden beklentileri ortaya konulmuştur. Araştırmanın temel veritabanını Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinden 45 adet işletme ile yapılan anketler sonucu elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu çalışmada tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile işbirliğinin oldukça düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Kahramanmaraş'taki

tarımsal sanayi işletmeleri ile KSÜ Ziraat Fakültesi arasındaki ilişki ve işbirliğinin düşük olması, beraber proje yürütme durumuna da etki etmiştir. Fakat bu çalışmadan Kahramanmaraş'ta KSÜ Ziraat Fakültesi-Tarımsal Sanayi İşletmeleri işbirliğinin geliştirilebileceği önemli bir potansiyelin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler Üniversite-sanayi işbirliği, tarımsal sanayi işletmeleri, Kahramanmaraş, KSÜ.

**UNIVERSITY OF KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM
INSTITUTE FOR GRADUATE STUDIES IN SCIENCE AND ENGINEERING
DEPARTMENT OF AGRICULTURAL ECONOMICS**

MSc THESIS

ABSTRACT

**DETERMINATION THE LEVEL OF RELATIONSHIP-
COOPERATION BETWEEN THE AGRICULTURAL FACULTIES
AND THE AGRICULTURAL INDUSTRY AND IMPROVEMENT
POSSIBILITIES: SAMPLE OF KAHRAMANMARAŞ**

REMZİ UĞUR

SUPERVISOR: Assoc.Prof. Dr. İSMET BOZ

Year : 2009 Pages : 42

**Jury : Assoc.Prof. Dr. İsmet BOZ
Assoc.Prof. Dr. Mustafa TAŞLIYAN
Asist.Prof. Dr. Ahmet ŞAHİN**

In this study, the level of relation and cooperation between agricultural industry companies and Kahramanmaraş Sütçü İmam University Agricultural Faculty in Kahramanmaraş and expectation of the agricultural companies from the KSU Agricultural Faculty were taken into consideration. The base data of this study consisted the results of the questionnaire perfect in 45 agricultural industry companies and firms active in Kahramanmaraş. In this study, it was concluded that

current level of relation and cooperation between agricultural industry companies and KSU Agricultural Faculty is quite low. This situation displays that level of relation and cooperation between agricultural industry companies and KSU Agricultural Faculty in Kahramanmaraş was weak that this weakness also have been effecting collective project performance. This study displays that Kahramanmaraş region has a remarkable potantial for establishment of stable relationship and cooperation between agricultural industry companies and KSU Agricultural Faculty relationship and cooperation.

Key Words : Universty- industry relationship, agricultural industry companies, Kahramanmaraş, KSU.

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Ülkemizde Üniversite Sanayi İşbirliğinin Durumu	2
1.2. Araştırmanın Önemi ve Amacı	3
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR.....	5
3. MATERYAL VE METOT	8
3.1. Materyal	8
3.2. Yöntem.....	8
3.2.1. Örnek İşletmelerin Seçimi	8
3.2.2. Anket Safhasında Uygulanan Metot.....	8
3.2.3. Verilerin Değerlendirilmesinde Uygulanan Metot	9
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	12
4.1. Tarımsal Sanayi İşletmeleri Hakkında Genel Bilgi ve Açıklamalar.....	12
4.1.1. Tarımsal Sanayi İşletmesinin Çalışma Alanlarına göre Dağılımı.....	12
4.1.2. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Kuruluş Tarihlerine Göre Dağılımı	13
4.1.3. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Hukuksal Yapılarına Göre Dağılımları.....	13
4.1.4. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Mülkiyet Durumları	14
4.1.5. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Personel İstihdam Şekilleri ve Oranları	14
4.1.6. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Kapasite Kullanımlarının Mevsimlere Göre Dağılımı.....	16
4.1.7. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Girdi Temin Yerleri.....	16
4.1.8. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ürettiği Ürünleri Pazarlama Yerleri	17
4.1.9. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ar-Ge'ye Pay Ayırma Durumu	18
4.1.10. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Laboratuvar Durumu.....	19
4.1.11. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ürünlerin Marka Durumu.....	19
4.2. İşletmecilerin Kişisel Özellikleri.....	20
4.2.1. İşletmecinin Yaş Durumu	20
4.2.2. İşletmecilerin cinsiyet özellikleri	21
4.2.3. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleri.....	21
4.2.4. İşletmecilerin Mülkiyet Durumları.....	22
4.3. İşletmecilerin Eleman İstihdamında Göz Önünde Bulundurdıkları Kriterlerin İncelenmesi.....	22
4.3.1. İşletmecilerin Eleman İstihdam Ederken Göz Önünde Bulundurdıkları Kriterlere Genel Bir Bakış.....	23
4.3.2. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleriyle İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılan Özellikler Arasındaki İlişkiler	24
4.3.3. İşletmecilerin Yaşı İle İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılacak Özelliklere Yaklaşımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	24
4.3.4. İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılan Özelliklerin İşletmecinin Cinsiyetine Göre Değişim Durumu	25

4.4. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İle Mevcut İlişki Ve İşbirliği	25
4.4.1 KSÜ Ziraat Fakültesi İle Mevcut İlişki ve İşbirliği Hakkındaki Düşünceler .	25
4.4.2. KSÜ Ziraat Fakültesi İle Mevcut İlişki ve İşbirliği Düzeyinin Yeterlilik Durumu	27
4.4.3. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ‘nin Çalışmalarına Olan İlgisi	27
4.4.4. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi Ortak Proje Yapma Durumu	28
4.5. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi İle Bir İlişki Ve İşbirliği Sonucundaki Beklentileri	29
4.5.1. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentilere Genel Bir Bakış	29
4.5.2. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleri ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler	30
4.5.3. İşletmecilerin Yaş Seviyesi ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler	30
4.5.4. İşletmecilerin Cinsiyeti ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler	31
4.6. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi İle İlişki Ve İşbirliğinde Kullanılabilecek Yöntem Ve Uygulamalar	31
4.6.1. İlişki ve İşbirliğinin Geliştirilmesinde Kullanılacak Yöntem ve Uygulamalar Yargısına İşletmecilerin Genel Yaklaşımları	31
4.6.2. İşletmecilerin Yaşı İle Ziraat Fakültesiyle İlişki ve İşbirliğinin Geliştirilmesinde Kullanılacak Yöntem ve Uygulamalar Yargısına Katılım Arasındaki İlişki	32
4.7. İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Firmaların Yapabilecekleri Uygulamalar	33
4.7.1. İşletmecilerin Genel Yaklaşımlarının İncelenmesi	33
4.7.2. İşletmecilerin Eğitim Seviyeleriyle Karşılaştırılması	33
4.7.3. İşletmecilerin Yaklaşımlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi	34
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	35
KAYNAKLAR	38
ÖZGEÇMİŞ	40

ÇİZELGELER DİZİNİ

SAYFA NO

Çizelge 4.1. İşletmenin Çalışma Alanlarına Göre Dağılımı.....	11
Çizelge 4.2. İşletmelerin kuruluş tarihleri.....	12
Çizelge 4.3. İşletmelerin şirket yapısı	12
Çizelge 4.4. Mülkiyet Durumu	13
Çizelge 4.5. İşletmelerin toplam personel çalıştırma durumu.....	13
Çizelge 4.6. İşletme türlerine göre en fazla personel çalıştırma durumu.....	13
Çizelge 4.7. İşletmelerin teknik personel çalıştırma durumu.....	14
Çizelge 4.8. İşletmelerin idari personel çalıştırma durumu.....	14
Çizelge 4.9. İşletmelerin daimi işçi çalıştırma durumu	14
Çizelge 4.10. İşletmelerin geçici işçi çalıştırma durumu	14
Çizelge 4.11. İşletmelerin kapasite kullanımı durumu.....	15
Çizelge 4.12. İşletmelerin girdi temin yerleri.....	15
Çizelge 4.13. İşletmelerin faaliyet kollarına göre girdi temin ettiği yerlerin dağılımı	16
Çizelge 4.14. İşletmelerin pazarlama yaptığı yerler	16
Çizelge 4.15. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre pazarlama yaptığı yerlerin dağılımı	16
Çizelge 4.16. İşletmelerin ar-ge ye pay ayırma durumu	17
Çizelge 4.17. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre Ar-Ge'ye pay ayırma durumlarının dağılımı	17
Çizelge 4.18. İşletmelerin laboratuvar durumu.....	18
Çizelge 4.19. İşletmelerin faaliyet alanlarına laboratuvar durumlarının dağılımı	18
Çizelge 4.20. İşletmelerin markalı ürün üretme durumu	18
Çizelge 4.21. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre markalı ürün üretme durumu	19
Çizelge 4.22. Yaş durumu	19
Çizelge 4.23. İşletmecilerin faaliyet alanlarına yaş dağılımı.....	20
Çizelge 4.24. İşletmecilerin Cinsiyet Durumu.....	20
Çizelge 4.25. Eğitim Durumu	21
Çizelge 4.26. İşletmecilerin Mülkiyet Durumu	21
Çizelge 4.27. İşletmecilerin Eleman İstihdam Ederken Göz Önünde Bulundurdukları Kriterler.....	22
Çizelge 4.28. İşletmecilerin eğitim düzeyleri ile istihdamda göz önünde bulundurulan bazı kriterler arasındaki ilişki.....	23
Çizelge 4.29. İşletmecilerin yaşları ile eleman istihdamında göz önünde bulundurulan bazı kriterler arasındaki ilişki.....	24
Çizelge 4.30. İşletmecilerin cinsiyetiyle istihdamı yapılacak olan elemanlarda aranılacak özellikler arasındaki değişim durumu.....	24
Çizelge 4.31. Ziraat Fakültesi ile İşbirliği Düşüncesi	25
Çizelge 4.32. Ziraat Fakültesi İle İşbirliği Düşüncesinin Deneklerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	26
Çizelge 4.33. Ziraat Fakültesi İşbirliği Düşüncesi İle Şirket Yapılarının Dağılımı.....	26
Çizelge 4.34. Ziraat Fakültesi ile İşbirliği Düzeyi.....	26
Çizelge 4.35. Ziraat Fak. Çalışmalarına Olan ilgi	27
Çizelge 4.36. Ziraat Fak. Çalışmalarına Olan İlginin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı.....	28
Çizelge 4.37. Ziraat Fak. Proje Yapma Durumu.....	28
Çizelge 4.38. İşletmecilerin KSÜ Ziraat Fakültesi İle İşbirliğinden Beklentileri.....	29

Çizelge 4.39. İşletmecilerin eğitim düzeylerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkisi.....	30
Çizelge 4.40. İşletmecilerin Yaş seviyeleri KSÜ Ziraat Fakültesi ile Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişki	30
Çizelge 4.41. İşletmecilerin cinsiyetiyle Ziraat Fakültesiyle Yapılacak İşbirliğinden Beklentiler Arasındaki ilişki.....	31
Çizelge 4.42. İşbirliğinde Kullanılacak Yöntemler ve Buna İşletmecilerin Bakışı.....	32
Çizelge 4.43. İşletmecilerin Yaşı İle İlişki ve İşbirliğinin Geliştirilmesinde Kullanılacak Yöntem ve Uygulamalara Katılım Arasındaki İlişki	33
Çizelge 4.44. İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Yapılacaklara İşletmecilerin Genel Yaklaşımları.....	33
Çizelge 4.45. İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Yapılacaklara İşletmecilerin Genel Yaklaşımlarının İşletmeci Eğitim Seviyesiyle İlişkisi.....	34
Çizelge 4.46. İşletmecilerin cinsiyetiyle Ziraat Fakültesiyle Yapılacak İşbirliğine Yaklaşımın Değerlendirilmesi	35

ŞEKİLLER DİZİNİ

SAYFA NO

Şekil 4.1. Anket Yapılan İşletmelerin Çalışma Alanlarına Göre Dağılımları.....	12
Şekil 4.2. İşletmecilerin Yaş Durumları.....	20
Şekil 4.3. İşletmecilerin Eğitim Durumları	21

1. GİRİŞ

Günümüz dünyasında ülkeler gittikçe zorlaşan şartların etkisi altında kendi refah seviyelerini daha da yükseltebilmek için sağlık, eğitim, tarım, sanayi, ekonomi alanlarında büyük mücadeleler vermektedir. Bu mücadelede kalkınmanın esas unsurunu teknoloji ve bilgi üretebilen, bundan maksimum oranda faydalanabilen, bununla ilgili uygulama alanları oluşturabilen, sınırlı doğal kaynakları bu doğrultuda verime dönüştürebilen, çalışan ve üreten çalışkan toplumlar oluşturmaktadır.

Bilim dünyada yer alan olaylara ilişkin gözlem ve deneylere dayalı zihinsel etkinliklerdir. Teknoloji, gereksinimlerin karşılanması veya insanın çevresini denetleme, biçimlendirme ve değiştirme çabaları amacıyla bilimin uygulanmasıdır (ÜSAM Raporu). Toplumsal refahın gelişmesi için bilim ve teknoloji alanındaki yeniliklerin, çalışmaların sonuçlarından ve getirdiği kolaylıklardan en verimli bir şekilde yararlanmak şarttır. Çağdaş devletlerin görevleri ise toplumun refahını ve yaşam koşullarını iyileştirmek için değişik organizasyonlar yapmaktır Bilimsel ve teknolojik gelişmenin sağlanabilmesi için var olan imkânların zaman kaybettirilmeden en kısa zamanda kullanılması gerekir (TÜBİTAK Raporu). Hayatın her evresinde analitik düşünmek, bilimsel temelli hayat tarzı oluşturmak ve bu olguyu toplumun geneline yaymak bilimsel gelişmenin temelidir (Yücel,1997).

Bu noktadan hareketle toplumun refah seviyesini en üst düzeye çıkartabilmek için bilgi birikimini artan küresel rekabet koşullarında üretime en iyi şekilde dönüştüren ülkeler halkına en iyi şekilde sunumu üniversite sanayi işbirliğini kullanarak sağlamaktadır. Böylelikle kıt kaynakları üretime dönüştürme çabası içerisinde olan sanayi sektörüne son teknoloji ve bilgiler sağlıklı bir şekilde aktarılmış olacaktır. Böylelikle bu sektörler daha da canlanacak ve rekabet gücü artacaktır. Bu da ülkenin gelişiminde etkin rol oynayacaktır.

Günümüz bilim dünyasında bilgi toplumu yaratan ülkeler en büyük rekabet silahına kavuşmuş demektir. Bu yeni zenginlik ve rekabet silahını tüm sektörlerde kullanmak bir ülkenin bilimsel ve teknolojik gelişmesinin motoru olacaktır. Günümüzde tüm sektör, kurum, işletme hatta bireyler bile bilgi ve teknolojiyi mutlaka kullanmaktadır. Böyle bir durumda ayakta kalmak ve başarılı olmak, dünyamızı yeniden biçimlendiren bu zenginlik kaynağının ve rekabet silahının iyi kavranmasına ve sınırlarını genişletecek şekilde kullanılmasına bağlıdır (Halis, 2002).

Üniversitelerin esas görevi bir taraftan eğitim ve öğretim hizmetleri verirken diğer taraftan da bilimsel konularda ihtiyaca ve pratiğe uygun araştırma çalışmaları yapmaktır. Yapılan bu çalışmaların amacı yeni bilgiler üretmek, üretilen bilgilerin güncellenmesinin ve yapılandırılmasını sağlamak ya da üretilmiş bir bilgiye ilave yapmaktır. Yapılan bu çalışmaların çoğunu teorik araştırmalar teşkil ederken bazılarını da uygulamalı araştırmalar oluşturmaktadır. İşte bu noktada yapılan bu uygulamalı araştırma çalışmaları sanayi sektörünün problemlerine çözümler getiren çalışmalar olabilmektedir. Başka bir anlatımla üniversiteler yaptıkları eğitim öğretim hizmetleri sayesinde bir bakıma sanayi sektörüne kalifiye eleman yetiştirirken diğer taraftan ise yaptığı uygulamalı çalışmalar ile sanayi sektörünün sorunlarına çözüm sunabilmektedir.

1.1. Ülkemizde Üniversite Sanayi İşbirliğinin Durumu

Üniversite sanayi işbirliği modern sanayinin çıkış noktası olan İngiliz sanayi devrimiyle başlar. Bu devirde gözleme dayalı deneylerle elde edilen teknolojik gelişmeler bilimsel bir kökene dayanır hale gelmiştir. 1970 yılından itibaren gittikçe yaygınlaşan üniversite sanayi işbirliği günümüzde hızlanarak devam etmektedir (Zengingönül, 1993).

Ülkemizde ise uzun yıllardan beri teknoloji transferi ile sanayi faaliyetlerinin sürdürülmesi, sanayinin teknolojik araştırmalardan uzak kalması, buna yatırım yapmaması ve üniversitelerin bu konuda gerekli açılımları yapamaması, üniversiteler ile sanayi sektörünün birbirlerini iyice tanımamaları, üniversite eğitim –öğretim programlarının sanayiye dönük olmaması, tarafların birbirine karşı güvensizliği, mali kaynak ve işbirliğini düzenleyecek bir organizasyonun olmaması gibi sebepler nedeniyle üniversite sanayi işbirliği istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Tüm bu sorunlar yanında tarafları mali açıdan veya diğer açılardan işbirliğine teşvik edici tedbirlerin olmaması, üniversite sanayi işbirliğini engelleyen sorunların başında gelmektedir. Özellikler üniversitelerin mali özerkliklerinin olmaması, her şeyin devletten beklenmesine yol açmaktadır.

Ancak 1980’li yıllardan sonra uygulamaya başlanılan dışa açık ekonomi politikalarının doğrultusunda dışarıdan alınan lisanslarla üretim yapan yapısını, dış ortaklık yaparak yenilemeye çalışmıştır. 2000’li yıllarda ise lisanslı ve patentli üretimlerde ve üniversite sanayi işbirliğinde artışlar olmuştur (Yücel,1997).

Türkiye’de imalat sanayinde tarıma dayalı sanayiler oldukça önemli yer tutmaktadır. Çünkü tarıma dayalı sanayi işletmelerinin hammadde ihtiyaçlarının büyük çoğunluğu yurtiçi kaynaklardan kaynaklanmaktadır (Karlı, 1996). Ülkemizde ve ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde tarım ve sanayi sektörlerinin gelişimi birbirine paralel olarak dengeli ve kararlı bir şekilde olmalıdır (Turan, 1999). Ülkemizde girdi açısından ağırlıklı olarak sanayi tarıma dayalıdır (Emiroğlu, 2000). Tarım ürünlerinin üretiminden tüketimine kadar her aşamada, sanayi sektörünün tarım sektörüne verdiği ara girdiler tarımsal üretim kapasitesinin değerlendirilmesi için ne kadar önemli ise, tarıma dayalı sanayinin tarım ürünlerinin işleyerek mamul haline getirip tüketime sunması da o kadar önemlidir (Göktürk, 2000).

Ziraat fakülteleri de üniversitelerin kuruluş amacına paralel olarak hem eğitim hem de araştırma amacıyla kurulmaktadır. Gelişmiş ülkelerde özellikle Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avrupa Birliği gibi ülkelerin önemli bir kısmında ziraat fakülteleri tarımsal eğitimin yanı sıra tarımsal araştırma ve tarımsal yayım hizmetleri vermektedir. Buna ilave olarak ziraat fakültelerinin gerek tarıma dayalı gerekse tarıma bağlı sanayi kollarıyla karşılıklı anlaşmalarla sağlanan sürdürülebilir ilişki ve işbirliği bulunmaktadır. Bu işbirliğinin hem tarımsal sanayinin üniversiteden yararlanması ve teknolojik olarak kendini geliştirmesi, hem de üniversiteye devlet kaynakları dışında önemli finansman olanakları sağlamaktadır.

Buna karşın ülkemizde en önemli misyonu tarımsal eğitim olup ülke tarımının gereksinim duyduğu teknik elemanlar bu fakültelerde yetiştirilmektedir. Ziraat fakültelerinde yürütülen araştırmalar çoğunlukla kırsal alana yönelik sorunların çözümüne odaklanmakla beraber, sınırlı olan araştırmalardan elde edilen bulguların da hedef kitlesine

ulaşması için yeterli yayım faaliyetleri yoktur. Bu durum ziraat fakültelerinin kuruldukları bölgelerin hem tarımsal sanayisine hem de çiftçisine sağlayabilecek katkısını engellemektedir.

Türkiye’de halen eğitim ve araştırma faaliyetlerinde bulunan 20 adet ziraat fakültesi bulunmaktadır. Bunlar Adnan Menderes Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Sütçü İmam Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Ordu Ziraat Fakültesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Uludağ Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi’dir. Halen resmi olarak açılmasına karar verilmiş ancak eğitim ve öğretime başlamamış olan ziraat fakültelerini de bu listeye dâhil edersek ülkemizin dört bir yanında ziraat fakültelerinin yaygınlaşmasıyla oluşan bu potansiyel ülkemizin gerek kırsalda gerekse sanayi kesiminde karşılaşılan sorunlarıyla daha iyi mücadele edecektir.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi, 18.06.1987 tarih ve 41 sayılı Kanun hükmünde kararnamenin Ek 2. Maddesi gereğince Gaziantep Üniversitesi’ne bağlı olarak kurulmuştur. Fakültenin kuruluş aşamasında sadece Tarla Bitkileri Bölümüne 1988–1989 öğretim yılında lisans düzeyinde öğrenci alınarak öğretime başlanmıştır.03.07.1992 Tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 3837 Sayılı Kanunun Ek 26. Maddesinin (a) bendine istinaden Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinin (KSÜ) kurulmasıyla, Kahramanmaraş Ziraat Fakültesi Gaziantep Üniversitesi’nden ayrılarak 1993 yılı Ocak ayında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’ne bağlanmıştır.

Ziraat Fakültesinde; Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Gıda Bilimi ve Teknolojisi, Tarla Bitkileri, Tarım Ekonomisi, Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Toprak, Su Ürünleri ve Zootekni Bölümleri olmak üzere toplam 10 Bölüm faaliyet göstermektedir. Bölümler; bitkisel ve hayvansal üretim lisans programlarındaki derslerin yürütülmesi yanında, konularıyla ilgili araştırma ve yayım çalışmaları da yürütmektedirler.

Kahramanmaraş’ta faaliyet gösteren başta kırmızıbiber olmak üzere, pamuk, tahıl, zeytin, süt gibi hammaddeleri işleyip mamul haline getiren birçok işletmenin sorunları ile ilgilenmek, ülkemizin her yerinde olduğu gibi Kahramanmaraş’ta da çözüm bekleyen kırsal kesimin sorunlarına yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarını yapmak gerekmektedir. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi bu sorunların çözümüne katkıda bulunacak çalışmalar yapmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi ve Amacı:

Üniversite sanayi işbirliği, bilgi birikimini üretime dönüştürebilmenin en önemli yollarından biridir. Üniversitelerde yapılan çalışmalarla elde edilen teorik bilgileri uygulamaya dönüştürebilmek için üniversite sanayi işbirliği oldukça önemlidir. Bu işbirliği sonucunda farklı sanayi kolları ihtiyacı olan teknolojik bilgiyi üniversitelerden alabileceklerdir. Örneğin bu işbirliği sonucunda farklı sanayi kolları ürün çeşidini sürekli artırmak, yüksek kaliteli ürün üretmek ve üretim maliyetini düşürebilmek için gerekli çalışmalarda bulunabilecektir. Üniversite sanayi işbirliği, özellikle üniversitelerin

mühendislik eğitimlerinde pratik uygulama imkânları doğuracaktır. Yapılan bu karşılıklı işbirliği, ülkelerin bilimsel teknolojik ve ekonomik gelişmesini hızlandıracaktır (Başaran ve Kurban, 2008).

Sanayi, ülkedeki mevcut bilimsel ve teknolojik potansiyeli harekete geçirerek önceden yapılmış olan araştırma sonuçlarını üretime dönüştüren kesimdir. Ülkelerin kalkınmışlık düzeyini o ülkedeki sanayinin gelişmişlik düzeyi belirlemektedir. Bir ülkedeki sanayi dışı bağımlı olmadan kendi teknolojisini üretebiliyorsa, küreselleşen dünya pazarlarında rekabet şansı o derece yüksek olacaktır. Sanayinin kendi teknolojisini üretebilmek için teknolojiyi üretebilecek bilgiye kolayca ulaşabilmelidir. Bu da ancak güçlü bir üniversite sanayi işbirliği ile mümkündür.

Bu araştırmanın genel amacı Kahramanmaraş ili sınırları içerisinde faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmeleri ile KSÜ Ziraat Fakültesi arasındaki ilişki ve işbirliğinin şeklini araştırmaktır. İşletmelerin özelliklerini, düzeyini, işletmecilerin özelliklerini ve istihdam şekillerini ortaya koymaktır. Bu araştırma özet olarak aşağıdaki amaçları gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

- 1- Tarımsal sanayi işletmelerinin yapısal özellikleri ile ilgili temel bilgiler toplamak.
- 2- Tarımsal sanayi işletmeleri sahiplerinin genel kişisel özellikleri ile ilgili bilgiler elde etmek.
- 3- Tarımsal sanayi işletmelerinin istihdam şekilleri ve bununla ilgili öncelikleri hakkında genel bilgiler elde etmek.
- 4- KSÜ Ziraat Fakültesi ile tarımsal sanayi işletmeleri arasındaki mevcut işbirliği hakkında işletmelerin düşünceleri, işbirliğinin düzeyi, işletmelerin KSÜ Ziraat Fakültesinin çalışmalarına olan ilgisi, KSÜ Ziraat Fakültesi ile ortak proje yapma durumu ile ilgili bilgiler toplamak.
- 5- İşletmecilerin KSÜ Ziraat Fakültesi ile olan ilişki ve işbirliği sonucundaki beklentileri, işletmecinin eğitim ve kişisel özelliklerinin bu beklentilerle ne kadar ilişki içinde olduğunu yeniliklere açılmasında ve KSÜ Ziraat Fakültesi ile olan ilişkilerine olan etkilerinin nasıl olduğunu ortaya koymak.
- 6- Tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile olan ilişki ve işbirliğinde kullanılabilecek uygulama ve yöntemlerin neler olduğu, bu yöntemlere işletmecilerin nasıl yaklaştıkları, bu yaklaşımlara işletmecilerin eğitim ve kişisel özelliklerinin ne kadar etkili olduğunu incelemek.
- 7- Tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesiyle ilişkilerinin geliştirmeleri için neler yapmalarının gerektiğini yapılacak uygulamalara işletmelerin nasıl baktıklarını ortaya koymak.

Araştırma sonuçları işletmeciler ve Ziraat Fakültesinin konuyla ilgili daha etkin kararlar almalarında, üniversite-sanayi işbirliğinde rol alan kurum ve kuruluşların karşılaştıkları sorunlara daha tutarlı çözüm önerileri sunabilmelerinde ve konuyla ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutmasında kullanılabilecektir. Ayrıca bu sonuçların kullanılması ile Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren işletmelerin ürün çeşitliliği, yenilikler, gelişen teknolojiye ayak uydurabilme ve ayakta durabilmesinde yararlı olacağı düşünülmektedir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Üniversiteler ve sanayi arasındaki işbirliğine dayalı olarak yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Bunun yanında bu çalışmalara paralel olarak ziraat fakülteleri ve sanayi işbirliği alanında da bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar arasında bilimsel olarak nitelik kazanmış olan bazı çalışmalar aşağıda belirtilmiştir.

Yücel (1997), tarafından yapılan çalışmada üniversite ve sanayi arasındaki işbirliğine genel olarak bakış yapılıp değerlendirildikten sonra ilişkinin geliştirilmesi için politika arayışları, teknopark uygulamaları, üniversite sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için beklenti ortaklığının önemi, ilişkinin kolaylaştırılması gayretleri ve üniversite sanayi işbirliğinin ülkemize ne gibi faydalar sağlayabileceği anlatılmaktadır.

Bedestenci ve ark.(2000), Kahramanmaraş sınırları içinde faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinin üniversiteler ile işbirliği içinde olması gerekliliği kanısına varmışlardır. Tarımsal sanayi işletmelerinin Ziraat Fakültesiyle yeterli işbirliği ve ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın işletmecilerin Ziraat Fakültesi ile bir ilişki ve işbirliğine sıcak baktıkları yapılan anketle ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca tarımsal sanayi işletmelerinin çeşitli konularda Ziraat Fakültesinden ve Üniversiteden yardım ve destek bekledikleri anlaşılmıştır. Sonuç olarak da tarıma dayalı sanayi işletmelerini bilgilendirmek ve çağın gereklerine ayak uymalarını sağlamak için TÜBİTAK ile işbirliğinin sağlanmasının gereği ortaya konulmuştur.

Göker (2000), dünyada üniversite sanayi işbirliği kapsamında üretimi artırma amaçlı olarak innovasyonun gelişimini, produktivitenin önemini işlemiştir. Türkiye’de innovasyonun gelişim süreci, innovasyonun sistemik karakteri, innovasyon sürecini açıklayıcı modeller üzerinde durulmuştur.

Karlı (2004), GAP Bölgesinde üniversiteler ile tarıma dayalı sanayi işletmeleri arasındaki işbirliği ve ilişki düzeyini araştırmıştır. Toplam 160 işletme ile anket çalışması yapılmıştır. Bölgedeki toplam işletmelerin %65’ini oluşturan bu işletmelerin ortalama %85’inin üniversiteler ile herhangi bir ilişki ve işbirliği yapmadıkları saptanmıştır. Ayrıca bu ilişki zayıflığına paralel olarak üniversiteler ile işletmeler arasında daha büyük oranda ortak proje yapılmadığını tespit etmiştir. Ayrıca çalışmada hem üniversiteler hem de sanayiciler açısından çok önemli yararlar sağlayabilecek, bölgenin ve ülkenin gelişmesine katkılar yapabilecek “Üniversite-Sanayi” işbirliğinin geliştirilmesi için, Üniversite bünyesinde “Üniversite sanayi işbirliğini Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi” kurulmasının gereği sonuç olarak bildirilmiştir.

Koç ve Mente, (2004), üniversite sanayi işbirliği kapsamında innovasyon kavramının önemi üzerinde durmuş, detaylı bir literatür taraması yaparak üniversite sanayi işbirliği açısından son derece önemli olan Üçlü Sarmal Model’i ele almıştır.

Ünsan ve Korkut (2005), devlet üniversitelerindeki mühendislik ile ilgili uygulama derslerinin etkisiz kalmaları ile bunun nedenlerini anlatmıştır. Bu çalışmada üniversite sanayi işbirliği ile kazanılan deneyim ve maddi kaynaklar ile bunların öğrenci projelerine yansımalarıyla ilgili örnekler sunulmuştur. Çalışmanın sonuç bölümünde üniversite sanayi

işbirliği sonucunda oluşan birikimlerle, öğrencilerin kendi geliştirdikleri tasarımlar hakkında bilgi verilmektedir.

Keleş ve ark. (2006), Kocaeli bölgesinde üniversite sanayi işbirliğinin etkili kurulabilmesi için işletmelerin ihtiyaçlarının tespiti yapmışlardır. Bununla beraber Kocaeli'nin Türkiye ekonomisindeki yeri ve önemi araştırılmış, Kocaeli bölgesindeki firmaların sektörel dağılımı, kullanma kapasitesi, sahip olduğu belgeler, marka ve patent durumu, çalışan durumları, bilgisayar kullanımı gibi konularda firmaların analizleri de yapılmıştır.

Başaran ve Kurban (2007), mühendislik eğitiminde üniversite sanayi işbirliğinin ve ar-ge çalışmalarının önemi üzerinde durmuştur. Üniversite sanayi işbirliğinin hızlandırılması için yapılması gereken çalışmalar anlatılmıştır. Ayrıca Ar-Ge'nin ülkemiz için faydaları anlatılmış, üniversite ve sanayideki Ar-Ge çalışmaları incelenmiş ve Ar-Ge bilincinin çift taraflı oluşması ve geliştirilmesi için yapılması gereken çalışmalara vurgu yapılmıştır.

Çelik (2007), Konya ilinde tarıma dayalı ve tarıma bağlı sanayi işletmelerinin üniversite ile ilişki ve işbirliği düzeyi ile üniversiteden beklentileri ortaya koymuştur. Toplam 89 adet işletme ile anket çalışması yapılmıştır. Bu araştırma sonucunda Konya'da tarımsal sanayi işletmeleri ile üniversite arasında ilişki zayıf olarak bulunmuştur.

Sukan ve ark. (2007), üniversite sanayi işbirliğinde Ar-ge merkezlerinin rolü üzerinde araştırmalar yapmışlardır. Üniversite sanayi işbirliği arasındaki Ar-Ge etkileşimleri kapsamında genel Ar-Ge desteği, ortak Ar-Ge desteği, bilgi transferi ve resmi teknoloji transferi konuları incelenmiştir.

Bolkol (2008), üniversite sanayi işbirliği sürecinde üniversitelerin üstlendikleri kritik rolleri anlatmıştır. Bu rollerin gerçekleştirilebilmesi için yapılması zorunlu olan konular açıklanmıştır. Rekabet üstünlüğü sağlamak, üniversite sanayi arasındaki anlayış farkının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler, dışa açılma politikalarının işbirliği kapsamında belirlenmesi anlatılmıştır. İşletmelerin yaratıcı fikirler üretip bunları hizmete ve yeni tasarımlara çevirmesinde üniversitenin inovasyon çalışmalarıyla nasıl destek olacağı anlatılmıştır. Öğrencilerin yerinde uygulama kapsamında işletmelerde öğretimleri boyunca pratikte deneyim kazanmaları amacıyla yerinde uygulama merkezlerinin açılması gereği ve bunun amaçları, avantajları ve stratejileri açıklanmıştır.

Göker (2008), günümüzün bilim, teknoloji ve inovasyon politikalarının önemli satırbaşlarından biri olan üniversite sanayi işbirliği konusunun Türkiye'de bilim ve teknoloji politikaları tasarımlarında ne zaman ve hangi süreçte yer aldığını zaman dilimleri halinde incelemiştir. Bu incelemede üniversite sanayi işbirliğinin bugünlere gelinceye kadar neleri öngördüğü ve öngörülenlerin ne ölçüde uygulandığı, yaşanan başarısızlıkların sebepleri incelenmiştir.

Güngör (2008), üniversite sanayi işbirliği kapsamında KOBİ'lerin rekabet güçlerinin arttırılması, değişen beklentiler karşısında başka KOBİ'ler ve daha büyük işletmelerle rekabet edebilmelerini sağlamak bu bağlamda da üniversiteler tarafından inovasyon çalışmalarıyla desteklenmesi üzerinde durmuştur. Bu desteklerin

sağlanabilmesi için KOBİ'lerin nasıl bilgilendirilecekleri, ihtiyaç duydukları alanlarda nasıl danışmanlık hizmeti verilmesi gerektiği işlenmiştir.

Parlar ve ark. (2008), mühendislik eğitiminde stajın önemini ve niteliklerini anlatmıştır. Ülkemiz sanayisinde mühendislik stajlarının nasıl değerlendirildiği, mühendislik öğrencilerinin staj çalışmaları sonrasında çalışacakları sektörlere bakışı ele alınmış, üniversite sanayi işbirliği çerçevesinde stajların nasıl daha etkin bir hale getirilebileceği tartışılmıştır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Ülkemizde üniversite sanayi işbirliğinin konu alan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmanın kapsamı ve amaçlarının belirlenmesinde önceki çalışmalar kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Araştırmanın ana materyalini Kahramanmaraş ili sınırları içinde faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmeleriyle yüz yüze yapılan anketler oluşturmaktadır. Ayrıca araştırma bölgesindeki Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası verilerinden, KSÜ Ziraat Fakültesi yayınlarından, daha önce konuyla ilgili yapılan tezlerden, seminer notlarından ve makalelerden yararlanılarak veri tabanı genişletilmiştir. Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasına bağlı ve işletme özelliği taşıyan, üretimini mümkün mertebe yılın her mevsimine yayabilen, markalı ve standartlara uygun mamul üretebilen tüm işletmeler hakkında bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

3.2 Metot

Bu kısımda ankete katılacak örnek işletmelerin seçimi, anket safhasında uygulanan metot ve verilerin değerlendirme şekilleri, uygulanan istatistikî program ve istatistik şekilleri açıklanmıştır.

3.2.1. Örnek İşletmelerin Seçimi:

Denek seçiminde Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı gıda ve tarımsal girdi üreten araştırmaya konu olacak toplam 45 adet tarımsal sanayi işletmesine ulaşılmıştır. Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı tarımsal sanayi işletmelerinin kayıtlarında birçok işletmenin faaliyet alanlarını değiştirdikleri, değişik nedenlerden dolayı faaliyetlerine son verdikleri yapılan ön çalışmalarda görüldüğünden dolayı ankete çıkılmadan önce işletmeler arasında bir ön ayıklama yapılmıştır. Tarımsal sanayi işletmelerinden un ve unlu mamuller, yem, bitkisel yağ, kırmızıbiber, süt ve süt mamulleri olarak 5 ana kolda faaliyet gösteren ve Kahramanmaraş'ta var olanlar ankete dâhil edilmiştir. Sadece bu ana kollarda faaliyet gösteren 45 işletme tam sayım yöntemiyle belirlenmiş ve araştırmanın ana kitlesi olarak ele alınmıştır.

3.2.2. Anket Safhasında Uygulanan Metot:

Yapılan çalışmada ana kitle küçük olduğundan dolayı herhangi bir örnekleme metodu uygulanmasına gerek duyulmamıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla oluşturulan anket soruları, araştırma bölgesindeki tarımsal sanayi sektörünün özellikleri, konuyla ilgili önceki çalışmalar ve uzman görüşleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Ankette kapalı uçlu ve likert tipi sorulara yer verilmiştir. Likert ölçekli sorular işletmelere yargılara “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” yaklaşımları şeklinde sorulmuştur.

Anket üç kısımdan meydana gelmektedir. Birinci kısımda işletmecinin kişisel özellikleri incelenmiştir. Bu kısımda işletmecilerin yaş, cinsiyet ve mülkiyet durumları

kapalı uçlu sorularla sorulmuştur. İkinci kısımda işletme hakkında genel bilgiler yer almaktadır. İşletmenin faaliyet alanı, kuruluş tarihi, şirket yapısı, çalıştırdığı personel sayısı, kapasite kullanımının mevsimlere göre dağılımı, girdi temin yerleri, mamullerin pazarlama yapıldığı yerler, ar-ge ye pay ayırma durumu, laboratuvar durumu ve ürettikleri mamullerin markalı olup olmadığı kapalı uçlu olarak sorulmuştur. Bu kısmın son maddesinde ise işletmecilerin herhangi bir eleman istihdamında göz önünde buldukları kriterler likert ölçekli test ile sorulmuştur. Anketin üçüncü kısmında ise Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Tarımsal Sanayi İşletmeleri arasındaki ilişki ve işbirliği incelenmiştir. İşletmecilerin Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliği hakkındaki düşünceleri, ilişki düzeyleri, Ziraat Fakültesi'nin çalışmalarına olan ilgi ve ortak çalışma durumları kapalı uçlu sorularla sorulmuştur. Ziraat Fakültesiyle yapılacak olan bir ilişki ve işbirliğinin işletmelere sağlayacağı faydalar, işbirliği geliştirme yöntemleri ve işbirliğinin geliştirilmesi için işletmelerin yapmaları gerekenler ile ilgili üç başlıktaki sorularda likert olarak deneklere sorulmuştur.

Anket çalışmaları 2008 yılının Ekim ayında başlamış 2009 yılının Ocak ayında ise sona ermiştir. Anketler genellikle işletme binasında işletme yöneticilerinin odalarında gerçekleştirilmiştir.

3.2.3. Verilerin Değerlendirilmesinde Uygulanan Metot:

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde izlenen yöntem araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde SPSS -11.5 (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılmıştır. Birinci ve ikinci amaçlara ulaşmak için frekans ve yüzdelerden oluşan tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırmanın üçüncü amacı için ortalama ve standart sapmalardan oluşan tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla pearson korelasyon katsayısından, iki değişken arasındaki farkları ortaya çıkarmak için de "t" testinden yararlanılmıştır.

İki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin derecesi " r " ile gösterilen korelasyon katsayısı ile ölçülür. Korelasyon katsayısı iki değişkenin değişimlerinin ne kadar uygun olduğunun bir ölçüsüdür ve değeri -1 ile +1 arasında değişir.

$$-1 \leq r \leq +1$$

r = 0 olduğunda değişkenler arasında doğrusal bir ilişki olmadığı söylenir. r = +1 ise pozitif tam doğrusal ilişki, r = -1 ise negatif tam doğrusal ilişki var demektir. Aşağıdaki şekillerde bu durumlar gösterilmektedir:

Korelasyon katsayısı geliştirilen değişik formüller yardımıyla hesaplanmaktadır. Aşağıda verilen formül bunlardan bir tanesidir:

$$r = \frac{n \cdot (\sum x \cdot y) - (\sum x) \cdot (\sum y)}{\sqrt{n \cdot (\sum x^2) - (\sum x)^2} \cdot \sqrt{n \cdot (\sum y^2) - (\sum y)^2}} \quad (3.1.)$$

Korelasyon katsayısının anlamlılığını ölçmek için ise aşağıdaki t testi uygulanmıştır

$$t = \frac{r^* \sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r^2}} \quad (3.2.)$$

Korelasyonun yorumlanmasında aşağıda verilen Davis'in kullandığı ölçüler kullanılmıştır (<http://tr.wikipedia.org>)

Katsayı _____ :

0,70 ve/veya yüksek
0,50-0,69
0,30-0,49
0,10-0,29
0,01-0,09

Tanım _____ :

Çok güçlü korelasyon
Güçlü korelasyon
Orta düzeyde korelasyon
Düşük korelasyon
Çok düşük korelasyon

İki ana kitle ortalamaları arasındaki farkı da “t” dağılımı yardımıyla test edilmiştir. Test istatistiğimiz:

$$t_{hes} = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad t_{hes} = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad (3.3.)$$

Mevcut koşullarda tersi henüz ispatlanamadığı için iki ana kitle ortalamaları arasında fark olmadığı ve varyansın aynı olduğu kabul edilir. Bu durumda $\mu_1 = \mu_0$ olur.

Ortak varyans ise:

$$s^2 = \frac{n_1 s_1^2 + n_2 s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \quad \text{Formülüyle hesaplanıp, test istatistiğinin yerine konularak} \quad (3.4.)$$

$$t_{hes} = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)}{\sqrt{s^2 \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \quad \text{Formülüyle hesaplanmıştır.} \quad (3.5.)$$

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçları doğrultusunda düzenlenmiş olup aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

4.1. Tarımsal Sanayi İşletmeleri Hakkında Genel Bilgi ve Açıklamalar

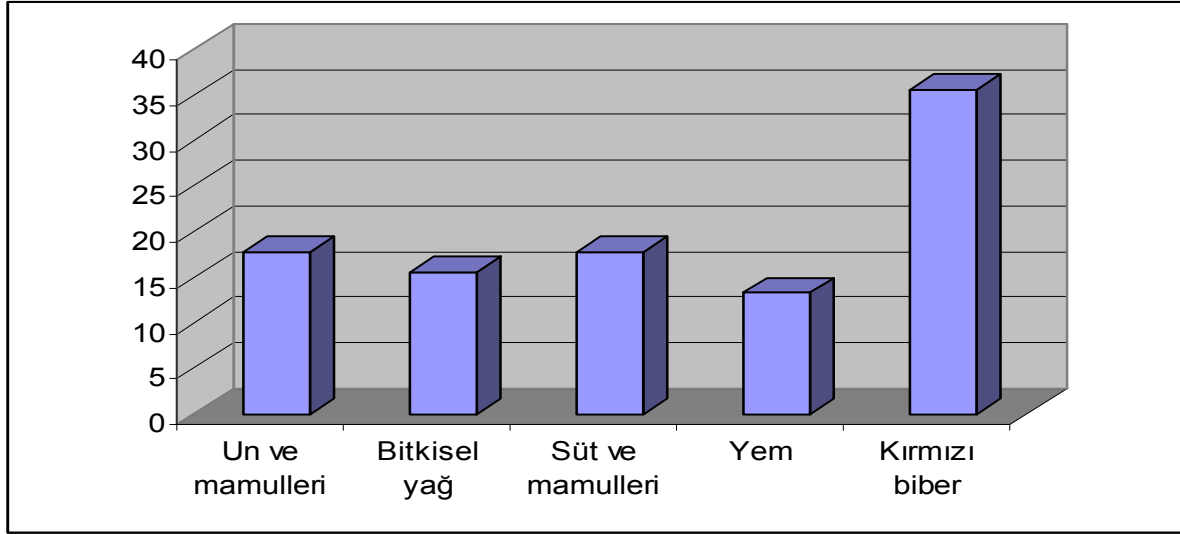
Tarımsal sanayi işletmeleri hakkında genel bilgi ve açıklamalar başlığı altında tarımsal sanayi işletmelerinin çalışma alanlarına göre dağılımları, tarımsal sanayi işletmelerinin kuruluş tarihlerine göre dağılımları, tarımsal sanayi işletmelerinin hukuksal yapıları ve mülkiyet durumları, tarımsal sanayi işletmesinde istihdam şekilleri ve bunun dağılımı, işletme kapasite kullanımlarının mevsimlere göre oluşumu, tarımsal sanayi işletmelerinin işletme girdilerinin temin yerleri, tarımsal sanayi işletmelerinin ürettiği ürünleri pazarlama yerleri, işletmenin ar-ge ye pay ayırma, laboratuvar durumu ve ürünlerin marka durumu incelenmiş ve bunlar hakkında bilgi verilmiştir.

4.1.1. Tarımsal Sanayi İşletmesinin Çalışma Alanlarına göre Dağılımı

Çizelge 4.1. İşletmenin çalışma alanlarına göre dağılımı

	Frekans (n)	Oran (%)
Un ve mamulleri	8	17,8
Bitkisel yağ	7	15,6
Süt ve mamulleri	8	17,8
Yem	6	13,3
Kırmızıbiber	16	35,6
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.1 de işletmelerin çalışma alanlarına göre dağılım durumları incelenmiştir. İnceleme sonucuna göre, toplam işletmelerin %17,8'i un ve mamulleri üreten işletmeler, %15,6'sı bitkisel yağ, %17,8'i süt ve mamulleri, %13,3'ü yem, %35,6'sı kırmızıbiber üreten işletmeler oluşturmaktadır. Çalışma alanlarının belirlenmesinde, bölgede yaygın olarak üretim yapan sektörler göz önüne alınarak uygun işletmeler seçilmiştir. İşletmeler arasında kırmızıbiber üreten tarımsal sanayi işletmelerinin sayısı en fazladır. Bunun haricinde kırmızıbiber üreten atölye ölçeğinde irili ufaklı çok sayıda işletme bulunmaktadır. Bu işletmeler il merkezinin belirli noktalarında toplanmışlardır. Kahramanmaraş'ta zeytin yetiştiriciliği yapılmasından dolayı zeytinyağı işleyen işletmeler de bulunmaktadır. Ancak zeytinin periyodizite göstermesi, Kahramanmaraş il merkezi civarındaki doğal zeytin alanlarının gerek imara açma ve gerekse başka bazı nedenlerden dolayı şu an itibariyle dar olması bu işletmelerinin hammadde bulmasında zorluklara neden olmuştur. Bu işletmelerin bazıları hammaddelerini civar illerden temin ederken bazıları da teknolojik olarak da kendilerini yenileyemediklerinden dolayı kapanmak zorunda kalmışlardır.

Şekil 4.1. Anket yapılan işletmelerin çalışma alanına göre dağılımı

4.1.2. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Kuruluş Tarihlerine Göre Dağılımı

Çizelge 4.2. İşletmelerin faaliyette buldukları süreler

	Frekans (n)	Oran (%)
1970 ve öncesi	9	20,0
1971–1980	8	17,8
1981–1990	11	24,4
1991–2000	9	20,0
2001 ve sonrası	8	17,8
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.2 de işletmelerin kuruluş tarihleri belli yıllara göre incelenmiştir. Buna göre işletmelerin %20,0'si 1970 yılından önce, %17,8'si 1971–1980 arasında, %24,4'ü 1981–1990 arasında, %20,0'si 1991–2000 arasında ve %17,8'i ise 2001 yılından sonra kurulmuştur. Çizelgeden en çok işletme kuruluş yıllarının 1981–1990 döneminde olduğunu görmekteyiz. İşletmelerin yarıya yakını 1991 yılından sonra kurulmuşlardır.

4.1.3. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Hukuksal Yapılarına Göre Dağılımları

Çizelge 4.3. İşletmelerin şirket yapısı

	Frekans (n)	Oran (%)
Anonim	6	13,3
Limitet	17	37,8
Şahıs	22	48,9
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.3'de işletmelerin şirket yapıları incelenmiştir. Anket çalışması yapılan işletmelerin %48,9'u şahıs işletmeleri iken, %37,8'i limitet şirketler, %13,3'ü ise anonim şirketler olmuştur.

4.1.4. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Mülkiyet Durumları

Çizelge 4.4. Anket yapılan kişiler

	Frekans (n)	Oran (%)
İşletme sahibi	33	73,3
Sorumlu İşletmeci	12	26,7
Toplam	45	100,0

Çizelge 4,4’de ankete katılan işletmecilerin mülkiyet durumları incelenmiştir. Bu incelemede işletmecilerin %73,3’ü işletme sahibi iken %26,7 si ise sorumlu işletmeciler olarak görevlerini sürdürdükleri anlaşılmaktadır.

4.1.5. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Personel İstihdam Şekilleri ve Oranları

Çizelge 4.5. İşletmelerin toplam personel çalıştırma durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
0-5 kişi	7	15,6
6-10 kişi	16	35,6
11 + kişi	22	48,9
Toplam	45	100,0

Çizelge 4,5’de işletmelerin toplam personel çalıştırma durumu incelenmiştir. İşletmelerin %48,9’u 11 kişinin üzerinde, %35,6’sı 6–10 kişi arasında bir sayıda ve %15,6’sı ise 5 kişinin altında bir sayıda personel çalıştırmışlardır. 5 Kişinin altında personel çalıştıran işletmelerin çoğunluğu mevzuat gereği 1 kişi teknik eleman istihdam ettiklerini söylemişlerdir.

Çizelge 4.6. İşletme türlerine göre en fazla personel çalıştırma durumu

	“En fazla sayıda personel çalıştıran işletmeler”						Toplam	
	0-5 kişi		6-10 kişi		11 + kişi			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	0	0,0	3	37,5	5	62,5	8	100,0
Bitkisel yağ	0	0,0	2	28,6	5	71,4	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	2	25,0	4	50,0	2	25,0	8	100,0
Yem	0	0,0	2	33,3	4	66,7	6	100,0
Kırmızıbiber	5	31,3	5	31,3	6	37,5	16	100,0
Toplam	7	15,6	16	35,6	22	48,9	45	100,0

Çizelge 4.6’da işletmelerin faaliyet kollarına göre istihdam ettikleri toplam personel sayıları incelenmiştir. İnceleme sonucunda, işletmelerin %48,9’luk gibi bir oranla 11’den fazla sayıda personel istihdam ettikleri, %35,6’lık bir oranla 6–10 kişi arasında personel istihdam ettikleri, %15,6’lık bir oranla da 5 kişinin altında personel çalıştırdıkları tespit edilmiştir. Ayrıca işletmelerin ortalama çalıştırdıkları personel sayısı ise 16,96’dır. Un ve yem işletmelerinin fazla eleman istihdam etme durumları bu işletmelerin daha fazla işgücüne ihtiyaç duymalarından kaynaklanmaktadır. Kırmızıbiber işletmelerinin işçi sayısının dağılımındaki durum işletmelerin değişik büyüklükte olabilmelerinden kaynaklanmaktadır.

Çizelge 4.7. İşletmelerin teknik personel çalıştırma durumu

Personel Sayısı	Frekans (n)	Oran (%)
1 Kişi	40	88,9
2 Kişi	1	2,2
3 Kişiden fazla	4	8,8
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.7’de işletmelerin teknik personel çalıştırma durumu incelenmiştir. İşletmelerin %88,9’u sadece bir teknik personel çalıştırırken, %8,8’i 3 den fazla teknik personel, %2,2’si 2 adet teknik personel çalıştırmaktadırlar.

Çizelge 4.8. İşletmelerin idari personel çalıştırma durumu

Personel Sayısı	Frekans (n)	Oran (%)
Hiç çalıştırmayan	2	4,4
1 Kişi	16	35,6
2 Kişi	15	33,3
3 Kişi	7	15,6
4 Kişi	4	8,9
4 kişinin üzerinde	1	2,2
Toplam	45	100,00

Çizelge 4.8’de işletmelerin idari personel çalıştırma durumları incelenmiştir. İşletmesinde sadece 1 adet idari personel çalıştıran işletmeler %35,6 ile çoğunlukta olmaktadır. Bunu 2 adet idari personel çalıştıran işletmeler %33,3 ile takip etmektedir. Diğerleri de sırasıyla 3 kişi çalıştıran işletmeler %15,6, 4 kişi çalıştıran %8,9 ve 4 kişiden fazla idari personel çalıştıran işletmeler %2,2 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.9. İşletmelerin daimi işçi çalıştırma durumu

Personel Sayısı	Frekans (n)	Oran (%)
Hiç çalıştırmayan	3	6,7
0-5 kişi	29	64,4
6-10 kişi	8	17,8
11 + kişi	5	11,1
Toplam	45	100

Çizelge 4.9’da işletmelerin daimi işçi çalıştırma durumu incelenmiştir. Bu incelemede işletmelerin %64,4’ü 5 kişiden az sayıda, %17,8’i 6–10 kişi arasında, %11,1’i 11 kişiden fazla sayıda daimi işçi çalıştırmakta mevcut işletmelerin %6,7’side hiç daimi işçi çalıştırmamaktadır.

Çizelge 4.10. İşletmelerin geçici işçi çalıştırma durumu

Personel Sayısı	Frekans (n)	Oran (%)
Hiç çalıştırmayan	15	33,3
0-5 kişi	16	35,6
6-10 kişi	11	24,4
11 + kişi	3	6,7
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.10’da işletmelerin geçici işçi çalıştırma durumları incelenmiştir. İşletmelerin %35,6’sı 5 kişiden az geçici işçi çalıştırmakta hiç geçici işçi çalıştırmayanların oranı ise %33,3 olmuştur. Ayrıca 6–10 kişi geçici işçi çalıştıran işletmeler toplam

işletmelerin %24,4'i, 11 kişiden fazla geçici işçi çalıştıran işletme sayısı ise toplam işletmelerin %6,7'si olarak bulunmuştur.

4.1.6. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Kapasite Kullanımlarının Mevsimlere Göre Dağılımı

Çizelge 4.11. İşletmelerin kapasite kullanımı durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
İlkbahar	1	2,2
Yaz	16	35,6
Sonbahar	22	48,9
Kış	6	13,3
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.11'de işletmelerin kapasite kullanımlarının mevsimlere göre dağılımı incelenmiştir. Kapasite kullanımının en yoğun olduğu ay %48,9 ile sonbahar olmuştur. Bunu %35,6 ile yaz ayı takip etmiştir. Diğer mevsimlerde sırasıyla %13,3 ile kış, %2,2 ile de ilkbahar olmuştur. Burada kapasite kullanımının en yoğun olduğu mevsimin sonbahar olması tarımsal sanayi işletmelerinin çoğunluğunun tarımsal hasat sezonunu takiben kapasite kullanımlarını arttırmalarından kaynaklanmaktadır. Bu sezon yoğunluğu sonbaharda başlayıp kışa kadar devam etmektedir. Bu tip sektörlerin en başında kırmızıbiber sektörü gelmektedir. Bunun yanında un ve yağ sektörleri de bu mevsimlerde kapasitelerini arttırmaktadırlar.

4.1.7. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Girdi Temin Yerleri

Çizelge 4.12. İşletmelerin girdi temin yerleri

	Frekans (n)	Oran (%)
Kahramanmaraş içinden	10	22,2
K.Maraş içinden ve dışından	34	75,6
K.Maraş içi,dışı,yurt dışı	1	2,2
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.12'de işletmelerin girdilerinin nerelerden temin ettikleri incelenmiştir. Girdilerini Kahramanmaraş içinden ve dışından temin eden işletmeler %75,6 ile çoğunlukta olmaktadır. Girdilerini sadece Kahramanmaraş içinden temin eden tarımsal sanayi işletmeleri %22,2 iken Kahramanmaraş içi, Kahramanmaraş dışı ve yurtdışından girdisini temin eden tarımsal sanayi işletmesi %2,2 olmuştur. Çizelgede işletmelerin girdi temin yerleri olarak yurtdışına bağımlı olmadıkları anlaşılmaktadır. İşletmelerin çoğunluğu girdilerini hem il içinden hem de il dışından temin etmektedir.

(Bedestenci ve ark., 2000) Kahramanmaraş'ta yapmış oldukları çalışmada tarımsal sanayi işletmelerinin Kahramanmaraş içinden girdi temin edenlerin oranı %14,8, Kahramanmaraş içinden ve dışından girdi temin eden işletmelerin oranı %66,7, Kahramanmaraş dışı ve yurt dışından girdi temin edenlerin oranı ise %3,7 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.13. İşletmelerin faaliyet kollarına göre girdi temin ettiği yerlerin dağılımı

	“İşletmelere göre girdi temin yerleri”						Toplam	
	İl İçi		İl İçi ve Dışı		İl içi dışı, yurtdışı			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	0	0,0	7	87,5	1	12,5	8	100,0
Bitkisel yağ	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	6	75,0	2	25,0	0	0,0	8	100,0
Yem	1	16,7	5	83,3	0	0,0	6	100,0
Kırmızıbiber	2	12,5	14	87,5	0	0,0	16	100,0
Toplam	10	22,2	34	75,6	1	2,2	45	100,0

Çizelge 4.13 'de İşletmelerin faaliyet kollarına göre girdi temin yerlerinin dağılımı incelenmiştir. Özellikle yağ işletmeleri hammadde temininde sıkıntılar yaşandığı işletmeler tarafından söylenmiştir. Bundan dolayı yağ hammaddesini il dışından temin etmek zorunda kalmaktadırlar. Süt ve süt ürünleri üreten işletmelerin girdilerini il içinden sağlamaları özellikle soğuk zincir içerisinde gıda maddesini nakledecek teknolojiye sahip olmamalarından kaynaklanmaktadır.

4.1.8. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ürettiği Ürünleri Pazarlama Yerleri

Çizelge 4.14. İşletmelerin pazarlama yaptığı yerler

	Frekans (n)	Oran (%)
K.Maraş içine	11	24,4
K.Maraş dışına	3	6,7
K.Maraş içine ve dışına	30	66,7
K.Maraş içine, dışına ve y.dı.	1	2,2
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.14'de İşletmelerin pazarlama yaptıkları yerler incelenmiştir. İşletmelerin %66,7 gibi çoğunluğu ürettikleri ürünlerini hem Kahramanmaraş içine hem de Kahramanmaraş dışına pazarlamaktadırlar. İşletmelerin %24,4'ü sadece Kahramanmaraş içine, %6,7 sadece Kahramanmaraş dışına, %2,2 ise Kahramanmaraş içine, Kahramanmaraş dışına ve yurtdışına pazarlama yapmaktadırlar. Bu çizelgede Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinin çoğunluğunun yurtdışına pazarlama yapamadıkları anlaşılmaktadır. Sadece Kahramanmaraş içine pazarlama yapan işletmelerin ise Kahramanmaraş dışına pazarlama yapacak ölçekte ve altyapıda olmadıkları anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.15. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre pazarlama yaptığı yerlerin dağılımı

	“İşletmelere göre ürün pazarlama yerleri”						Toplam	
	İl İçi		İl İçi ve Dışı		İl içi dışı, yurtdışı			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	0	0,0	7	87,5	1	12,5	8	100,0
Bitkisel yağ	1	14,3	6	85,7	0	0,0	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	6	75,0	2	25,0	0	0,0	8	100,0
Yem	1	16,7	5	83,3	0	0,0	6	100,0
Kırmızıbiber	2	12,5	14	87,5	0	0,0	16	100,0
Toplam	10	22,2	34	75,6	1	2,2	45	100,0

Çizelge 4.15'de İşletmelerin faaliyet alanlarına göre pazarlama yaptığı yerlerin dağılımı incelenmiştir. Bu çizelgede ürünlerini hem Kahramanmaraş içine hem de

Kahramanmaraş dışına pazarlayan işletmeler içinde ilk sırayı un ve unlu mamuller üreten işletmeler ile kırmızıbiber üreten işletmeler oluşturmaktadır.

4.1.9. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ar-Ge'ye Pay Ayırma Durumu

Çizelge 4.16. İşletmelerin ar-ge ye pay ayırma durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
Evet	8	17,8
Hayır	37	82,2
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.16'da İşletmelerin ar-ge ye pay ayırma durumları incelenmiştir. İşletmelerin %82,2 sinin ar-ge ye pay ayırmadığı, %17,8'inin ise ar-ge ye pay ayırdığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.17. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre Ar-Ge'ye pay ayırma durumlarının dağılımı

	"İşletmelerin ar-ge'ye pay ayırma durumu"					
	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	1	12,5	7	87,5	8	100,0
Bitkisel yağ	1	14,3	6	85,7	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	1	12,5	7	87,5	8	100,0
Yem	0	0,0	6	100,0	6	100,0
Kırmızıbiber	5	31,3	11	68,8	16	100,0
Toplam	8	17,8	37	82,2	45	100,0

Çizelge 4.17'de tarımsal sanayi işletmelerinin faaliyet kollarına göre Ar-Ge'ye ne kadar pay ayırdıkları incelenmiştir. Bu incelemede yem üreten işletmelerin tamamı Ar-Ge'ye pay ayırmazken en fazla Ar-Ge'ye pay ayıran işletmeler un ve unlu mamuller üreten işletmeler ile süt ve süt ürünleri üreten işletmeler olmuştur.

Bir ülkenin ekonomik olarak gelişmesi için yüksek kalitede, düşük maliyetli ve değişik çeşitte ürün üretmesi gerekmektedir. Bunun içinde o ülkenin bilimsel ve teknolojik olarak gelişmesi gerekmektedir. Bilimsel ve teknolojik gelişim ise Ar-Ge çalışmaları sayesinde olmaktadır. Ar-Ge sisteminin özellikle üniversitelerde var olduğu ülkemizde işletmeler kendi üretim süreçlerinde üniversitelerin bu özelliklerini iyi kullanmaları gerekmektedir. Bunun yanında üniversitelerde bu sistemden işletmelerin azami oranda faydalanmalarını sağlamak için aradaki engelleri kaldırmalıdır. Böylelikle sanayimiz kendi ürünlerini gerek kalite gerekse çeşitlilik bakımından dünyayla rekabet edecek düzeye getirebilecektir.

Bir ülkede Ar-Ge'ye GSMH (Gayri Safi Milli Hasıla) 'dan ayrılan %1'lik pay ve 10.000 faal nüfusa düşen 15 tam zamana eşdeğer araştırmacı personel sayısı o ülkenin Ar-Ge yapabilme ve teknoloji üretebilme kabiliyetiyle eşik değer olarak kabul edilmektedir. Türkiye, GSMH'sı ve yüksek öğretimde okuyan sayısı ile Ar-Ge faaliyetlerine ağırlık verebilecek ve teknoloji üretebilecek seviyededir (Yücel,1997).

4.1.10. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Laboratuvar Durumu

Çizelge 4.18. İşletmelerin laboratuvar durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
Var	18	40,0
Yok	27	60,0
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.18’de işletmelerin laboratuvar durumları incelenmiştir. Bu incelemede İşletmelerin %60’ının laboratuvarının olmadığı, %40’ında laboratuvarının olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.19. İşletmelerin faaliyet alanlarına laboratuvar durumlarının dağılımı

	“İşletmelerin laboratuvar durumu”					
	Var		Yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	4	50,0	4	50,0	8	100,0
Bitkisel yağ	5	71,4	2	28,6	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	4	50,0	4	50,0	8	100,0
Yem	1	16,7	5	83,3	6	100,0
Kırmızıbiber	4	25,0	12	75,0	16	100,0
Toplam	18	40,0	27	60,0	45	100,0

Çizelge 4.19’da tarımsal sanayi işletmelerinin faaliyet alanlarına göre laboratuvar durumları incelenmiştir. Bu incelemede en fazla laboratuvar imkânlarına sahip işletmeler yem işletmeleri olurken en az bitkisel yağ işletmeleri laboratuvar kullanmaktadırlar.

4.1.11. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin Ürünlerin Marka Durumu

Çizelge 4.20. İşletmelerin markalı ürün üretme durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
Markalı ürün üretiyorum	41	91,1
Markalı ürün üretmiyorum	4	8,9
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.20’de İşletmelerin markalı ürün üretip üretmedikleri incelenmiştir. İşletmelerin %91,1’i gibi büyük çoğunluğunun markalı ürün ürettikleri, %8,9’nun ise markalı ürün üretmedikleri tespit edilmiştir.

Çizelge 4.21’de Tarımsal sanayi işletmelerinin faaliyet alanlarına göre markalı ürün üretme durumları incelenmiştir. Bu incelemede un ve unlu mamuller üreten işletmeler ile kırmızıbiber üreten işletmelerin tamamı markalı ürün üretirken bitkisel yağ üreten işletmeler en az markalı ürün üreten işletmeler arasında yer almışlardır. Bitkisel yağ üreten işletmelerin en az markalı ürün üreten işletmeler olmalarının en önemli sebebi, bu işletmelerin ürünlerini daha çok il içi piyasaya sürmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu işletmeler ayrıca teknolojik olarak kendi kollarında yenilikleri yakalayamamış işletmelerdir.

Çizelge 4.21. İşletmelerin faaliyet alanlarına göre markalı ürün üretme durumu

	“Markalı Ürün Üretim Durumu”					
	Var		Yok		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	8	100,0	0	0,0	8	100,0
Bitkisel yağ	4	57,1	3	42,9	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	8	100,0	0	0,0	8	100,0
Yem	5	83,3	1	16,7	6	100,0
Kırmızıbiber	16	100,0	0	0,0	16	100,0
Toplam	41	91,1	4	8,9	45	100,0

Üniversite-sanayi işbirliğinin işletmelere en önemli katkılarından biriside innovasyon, yani yeniliklerin kullanımı yönünde olmaktadır. Gerek ar-ge çalışmaları, gerekse gelişmiş ülkelerden ithal edilen yeniliklerin kendi işletmelerimize uyarlanması sonucunda bu yeniliklerin işletmelere üretim tekniklerinin geliştirilmesi, markalı ve kaliteli ayrıca patentli ürünlerin üretilmesi gibi birçok yönden faydası olacaktır. Bu konuda da üniversitelere büyük görevler düşmektedir.

4.2. İşletmecilerin Kişisel Özellikleri

Bu bölümde tarımsal sanayi işletmecilerin ile ilgili yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve işletmenin mülkiyeti gibi durumları hakkında bilgiler verilmiştir.

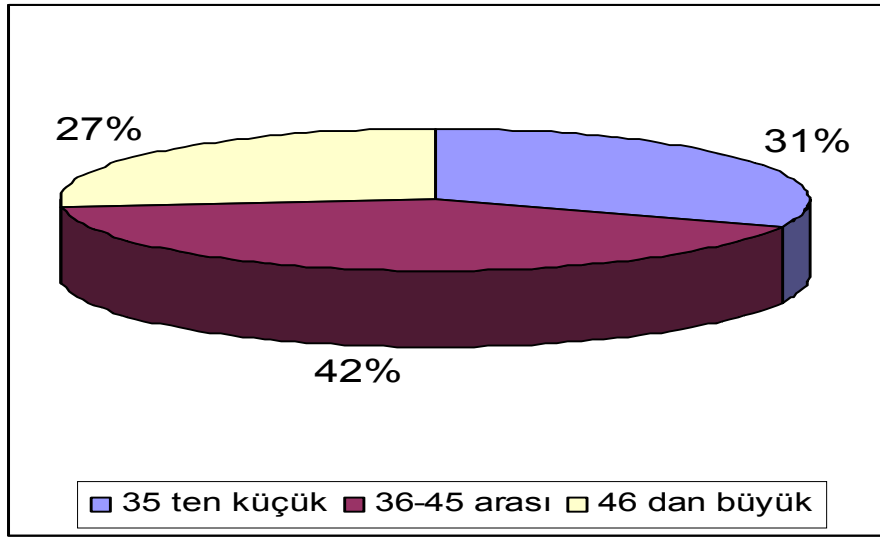
4.2.1. İşletmecinin Yaş Durumu

Çizelge 4.22. Yaş durumu

Yaş Aralığı	Frekans (n)	Oran (%)
35 ten küçük	14	31,1
36-45 arası	19	42,2
46 dan büyük	12	26,7
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.22.’de ankete katılan işletmecilerin yaş durumları incelenmiştir. Bu incelemede işletmecilerin %31,1’i 36 yaşından küçük, %42,2’si 36–45 yaş arası iken %26,7 si ise 46 yaşından büyük olduğu görülmektedir. İşletmecilerin ortalama yaşı ise 42,87 olarak bulunmuştur. İşletmecilerin çoğunluğunun orta yaş grubu olan 36–45 arasında olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.23’de işletmecilerin faaliyet alanlarına göre yaş dağılımları gösterilmiştir. Bu incelemede genç işletmecilerin çoğunlukta olduğu sektör bitkisel yağ sektörü olurken yaşlı işletmecilerin çoğunlukta olduğu sektör ise un ve unlu mamuller sektörü olmuştur.

Şekil 4.2. İşletmecilerin yaş durumu

Çizelge 4.23. İşletmecilerin faaliyet alanlarına yaş dağılımı

	“İşletmecilerin yaş dağılımları”						Toplam	
	35'ten küçük		36-45 arası		46'dan büyük		N	%
	N	%	N	%	N	%		
Un ve unlu mamuller	0	0,0	3	37,5	5	62,5	8	100,0
Bitkisel yağ	5	71,4	1	14,3	1	14,3	7	100,0
Süt ve süt ürünleri	3	37,5	4	50,0	1	12,5	8	100,0
Yem	2	33,3	3	50,0	1	16,7	6	100,0
Kırmızıbiber	4	25,0	8	50,0	4	25,0	16	100,0
Toplam	14	31,1	19	42,2	12	26,7	45	100,0

4.2.2. İşletmecilerin cinsiyet özellikleri

Çizelge 4.24. İşletmecilerin cinsiyet durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
Erkek	40	88,9
Bayan	5	11,1
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.24'de ankete katılan işletmecilerin cinsiyet durumları incelenmiştir. Ankete katılan işletmecilerin %88,9'u erkek iken %11,1'i ise kadındır. Bu sonuç işletmecilerin çoğunluğunun erkek olduğu göstermektedir.

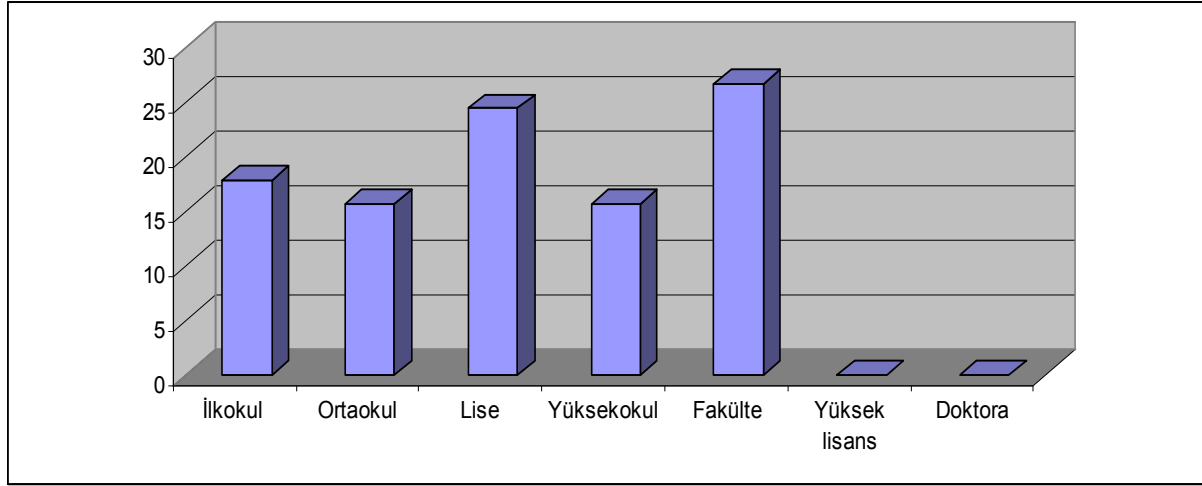
4.2.3. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleri

Çizelge 4.25'de ankete katılan işletmecilerin eğitim durumları incelenmiştir. Bu incelemede işletmeciler içerisinde doktora eğitim seviyesinde işletmeci bulunmamıştır. İşletmecilerin çoğunluğu %26,7 oranla fakülte mezunu iken, %17,8'si ilköğretim mezunu, %15,6'sı ortaokul mezunu, %15,6'sı yüksekokul mezunudur. Ayrıca, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim almış işletmeci bulunmamaktadır.

Çizelge 4.25. Eğitim durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
İlkokul	8	17,8
Ortaokul	7	15,6
Lise	11	24,4
Yüksekokul	7	15,6
Fakülte	12	26,7
Yüksek lisans	-	-
Doktora	-	-
Toplam	45	100,0

İşletmecilerin eğitim düzeylerinin yüksek olması onların kendi alanları ile ilgili piyasayı daha iyi takip etmelerini sağlar. Piyasaları iyi analiz edebilmek, üretim stratejileri geliştirmek, mevcut yeniliklere ayak uydurabilmek yönlerinden eğitim seviyesi oldukça önemli bir özelliktir.

Şekil 4.3. İşletmecilerin eğitim durumları

4.2.4. İşletmecilerin Yönetim Şekli

Çizelge 4.26. İşletmecilerin mülkiyet durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
İşletme sahibi	33	73,3
Sorumlu İşletmeci	12	26,7
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.26'da ankete katılan işletmecilerin mülkiyet durumları incelenmiştir. Bu incelemede işletmecilerin % 73,3'ü işletme sahibi iken % 26,7 si ise sorumlu profesyonel işletmecilerle çalışmayı tercih etmişlerdir.

4.3. İşletmecilerin Eleman İstihdamında Göz Önünde Buldukları Kriterlerin İncelenmesi

Bu başlıkta işletmelerin eleman istihdam ederken hangi kriterleri ne oranda göz önünde buldukları 5 ölçekte incelenmiştir. Bu kategoriler 5- Kesinlikle katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3- Kararsızım, 2- Katılmıyorum ve 1- Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde

olmuştur. Böylece işletmelerin bu kriterler arasında en çok hangilerine önem verdikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu kriterlere bakışta işletmecilerin eğitim durumlarının, yaşlarının, cinsiyetlerinin ve yönetim biçimlerinin önemli olduğu düşünülmüş, bu özellikler gerek korelasyon testi ve gerekse T testi ile analiz edilmiştir. Bunun için eleman istihdam ederken işletmecilerin eğitim seviyelerinin eleman istihdam ederken göz önünde bulundurulacak olan bazı kriterler ile ne kadar ilişki içinde olduğu korelasyon testi ile incelenmiştir. İşletmecilerin yaşının, cinsiyetinin ve işletmenin idari yapısının bu kriterlerin seçiminde herhangi bir farka yol açıp açmadığı incelenmiştir.

4.3.1. İşletmecilerin Eleman İstihdam Ederken Göz Önünde Buldukları Kriterlere Genel Bir Bakış

Çizelge 4.27. İşletmecilerin eleman istihdam ederken göz önünde buldukları kriterler

Aranılan Özellikler	Ortalama	Standart Sapma	Cevap Kategorisi
Mesleki deneyimine önem verme	4,53	0,79	Kesinlikle Katılıyorum
Mesleki bilgisine önem verme	4,47	0,79	Katılıyorum
Mezun olduğu bölüme önem verme	4,13	0,79	Katılıyorum
Hitap yeteneğine önem verme	3,84	0,90	Katılıyorum
Askerlik durumuna önem verme	3,69	0,95	Katılıyorum
Yabancı dil ve bilgisayar bilgisine önem verme	3,56	0,99	Katılıyorum
Genç olmasına önem verme	3,53	0,81	Katılıyorum
Sürücü belgesinin olmasına önem verme	3,40	1,01	Kararsızım
Şıklığına önem verme	3,27	1,39	Kararsızım
Erkek olmasına önem verme	3,07	1,01	Kararsızım
Kadın olmasına önem verme	1,64	0,86	Katılmıyorum

Çizelge 4.27’de işletmecilerin eleman istihdam ederken göz önünde buldukları kriterler incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda işletmecilerin çoğunluğu ziraat mühendisi, gıda mühendisi, gıda teknikeri vb. eleman istihdam edeceği zaman mesleki deneyimine özellikle çok önem verdikleri görülmüştür. Ancak bazı işletmeciler mevcut gıda yasası gereğince ziraat mühendisi veya gıda mühendisi çalıştırma zorunluluğu olduğundan formalite gereği bu elemanları istihdam ettiklerini, mesleki tecrübelerinin kendileri için çok da önemli olmadığını söylemişlerdir. Ayrıca Çizelge 4.27’de görüldüğü gibi işletmeciler mesleki deneyimin yanında mesleki bilgi, hitap yeteneği, askerlik durumu, yabancı dil ve bilgisayar bilgisi, branş, ve genç olması konularına da katılmışlardır. Elemanların sürücü belgesinin olması yargısına işletmelerin kararsız kalmalarının en önemli etkilerinden birisi bu işletmelerin bölgeye pazarlama yapma ve ürünlerini Kahramanmaraş il dışına pazarlama istek ve imkânlarının sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Kahramanmaraş dışına ürün pazarlamaya önem veren bazı firmalar istihdam edecekleri elemanların sürücü belgesinin kendileri için önemli olduğunu sözlü olarak beyan etmişlerdir. Ancak eleman temin ederken istihdamı yapılacak olan elemanın şık olması veya erkek olması yargısına işletmeler kararsız kalırken istihdamı yapılacak olan elemanın kadın olması yargısına katılmamışlardır.

4.3.2. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleriyle İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılan Özellikler Arasındaki İlişkiler

Çizelge 4.28. İşletmecilerin eğitim düzeyleri ile istihdamda göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler arasındaki ilişki.

Aranılan Özellikler	n	r	p
Askerlik durumuna önem verme	45	-0,371	0,012*
Erkek olmasına önem verme	45	-0,351	0,018*
Sürücü belgesinin olmasına önem verme	45	-0,314	0,036*
Y.dil ve bilgisayar bilgisine önem verme	45	-0,294	0,050
Mesleki deneyimine önem verme	45	-0,274	0,069
Mesleki bilgisine önem verme	45	-0,205	0,178
Genç olmasına önem verme	45	-0,178	0,241
Kadın olmasına önem verme	45	-0,162	0,289
Mezun olduğu bölüme önem verme	45	-0,158	0,300
Şıklığına önem verme	45	-0,054	0,725
Hitap yeteneğine önem verme	45	-0,039	0,800

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

Çizelge 4.28’de işletmecilerin eğitim seviyeleri ile eleman istihdamında göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu incelemede işletmecilerin eğitim durumunun artışına paralel olarak istihdamı yapılacak olan personelin askerlik durumuna verilen önemde negatif olarak artış gösteren orta derecede bir korelasyon gözlemlenmiştir. İşletmecilerin eğitim seviyeleri arttıkça istihdamı yapılacak personelin erkek ve sürücü belgesinin olmasına verilen önem gittikçe azalmıştır. Bu yargıda da negatif orta derecede bir korelasyon ortaya çıkmıştır. Bu yargılar istatistikî olarak % 5 önem seviyesinde önemli bulunmuştur. Diğer aranılan özelliklerin ise istatistikî olarak bir önemi bulunmamıştır.

4.3.3. İşletmecilerin Yaşı İle İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılacak Özelliklere Yaklaşımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Çizelge 4.29. İşletmecilerin yaşları ile eleman istihdamında göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler arasındaki ilişki.

Aranılan Özellikler	n	r	p
Askerlik durumuna önem verme	45	-0,456	0,002*
Mesleki bilgisine önem verme	45	-0,417	0,004*
Mesleki deneyimine önem verme	45	-0,374	0,011*
Genç olmasına önem verme	45	-0,252	0,095
Hitap yeteneğine önem verme	45	-0,174	0,253
Mezun olduğu bölüme önem verme	45	-0,065	0,670
Yabancı dil ve bilgisayar bilgisine önem verme	45	0,003	0,983
Sürücü belgesinin olmasına önem verme	45	0,023	0,878
Erkek olmasına önem verme	45	0,033	0,831
Şıklığına önem verme	45	0,063	0,683
Kadın olmasına önem verme	45	0,079	0,605

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

Çizelge 4.29’da işletmecilerin yaşları ile eleman istihdamında göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu incelemede işletmecilerin yaş gurubunun artışına paralel olarak askerlik durumuna, mesleki deneyimine ve mesleki bilgisine önem vermede azalma gözlemlenmiştir. İşletmecilerin yaş gurubunun artışına paralel olarak bu yargılara verilen önem arasında orta düzeyde bir korelasyon ortaya çıkmıştır. İşletmecilerin yaş artışına paralel olarak istihdamı yapılacak olan personelin kadın olmasına verilen önem istatistik olarak en anlamsız çıkmıştır.

4.3.4. İstihdam Edilecek Elemanlarda Aranılan Özelliklerin İşletmecinin Cinsiyetine Göre Değişim Durumu

Çizelge 4.30. İşletmecilerin cinsiyetiyle istihdamı yapılacak olan elemanlarda aranılacak özellikler arasındaki değişim durumu.

Aranılan Özellikler	Erkek	Kadın	Fark	t	p
Hitap yeteneğine önem verme	3,75	4,60	-0,85	-3,002	0,020*
Şıklığına önem verme	3,03	3,40	-0,38	-1,267	0,239
Mesleki deneyimine önem verme	4,50	4,80	-0,30	-1,260	0,427
Mesleki bilgisine önem verme	4,45	4,60	-0,15	-0,542	0,606
Askerlik durumuna önem verme	3,68	3,80	-0,13	-0,309	0,769
Erkek olmasına önem verme	3,25	3,40	-0,15	-0,234	0,824
Mezun olduğu bölüne önem verme	4,13	4,20	-0,08	-0,149	0,888
Sürücü belgesinin olmasına önem verme	3,40	3,40	0,00	0,000	1,000
Y.Dil ve bilgisayar bilgisine önem verme	3,58	3,40	0,18	0,406	0,700
Genç olmasına önem verme	3,58	3,20	0,38	0,742	0,495
Kadın olmasına önem verme	1,68	1,40	0,28	0,974	0,363

Çizelge 4.30’da işletmecilerin cinsiyetlerinin eleman istihdam ederken göz önünde bulundurulacak kriterlerde ne kadar etkili olduğu incelenmiştir. Bu incelemede karşılaştırılan ortalamalar sonucunda istihdamı yapılacak olan personelin hitap yeteneğinin önemli olmasına verilen önem kadın işletmeciler için erkek işletmecilere göre daha önemli olmuştur ve bu ortalama farkı % 5 önem düzeyinde istatistikî olarak önemli çıkmıştır. Ancak her iki işletmeci grubu içinde en önemli ortak özellik ise istihdamı yapılacak olan personeli mesleki deneyiminin iyi olmasıdır.

4.4. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İle Mevcut İlişki Ve İşbirliği

Bu bölümde tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliği hakkındaki düşünceleri, eğitim seviyelerinin bu düşünceye olan etkileri incelenmiştir.

4.4.1 KSÜ Ziraat Fakültesi İle Mevcut İlişki ve İşbirliği Hakkındaki Düşünceler

Çizelge 4.31. Ziraat Fakültesi ile işbirliği düşüncesi

	Frekans (n)	Oran (%)
Sürekli İletişim Olmalı	38	84,4
Gerektiğinde İlet. Olmalı	5	11,1
İletişim Olsa da Olmasa da Olur	2	4,4
İletişime gerek yoktur.	-	-
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.31’de işletmecilerin Ziraat Fakülteleriyle yapılacak olan bir işbirliği ve ilişkiye olan bakışları ve görüşleri incelenmiştir. Bu incelemede sürekli bir iletişim olmalı diyen işletmecileri toplam ankete katılan işletmecilerin %84,4’ünü oluşturmaktadır. Gerekliğinde iletişim olmalı diyen işletmecilerin oranı da %11,1, İletişim olsa da olmasa da olur diyenlerin oranı %4,4 olarak bulunmuştur. Çizelgenin genel görünüşünde işletmecilerin büyük çoğunluğunun Ziraat Fakülteleriyle yapılacak olan bir işbirliği ve ilişkiye sıcak baktıkları ve destekledikleri görülmektedir. Gerekliğinde iletişim olması görüşünü söyleyen işletmecileri de Ziraat Fakülteleriyle yapılacak olan bir işbirliği ve ilişkiye sıcak bakıyor olarak düşünürsek yaklaşık işletmecilerin %96’sı işbirliğine sıcak bakıyor demektir.

Daha önce Kahramanmaraş’ta Bedestenci ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada tarımsal sanayi işletmelerinin Ziraat fakültesiyle ilişkilerine sürekli olmalı diyenlerin oranı %15,9 iken şimdi bu oran %84,4’e çıkmıştır. Ayrıca Konya’da Çelik tarafından yapılan bir çalışmada ise tarımsal sanayi işletmelerinin ziraat fakültesi ile ilişki ve işbirliğine mutlaka olmalı diyenlerin oranı ise %71,8 olarak ortaya çıkmıştır. Bu oranlar dikkate alındığında Kahramanmaraş’ta tarımsal sanayi işletmeleri arasında ziraat fakültesi ile ilişki ve işbirliğine olan bakışta olumlu yönde bir artış olmuştur.

Çizelge 4.32. Ziraat Fakültesi ile işbirliği düşüncesinin deneklerin eğitim durumuna göre dağılımı

	“Zir. Fak. İşbirliği Düşüncesinin Eğitim Seviyesiyle Alakası”						Toplam	
	Sürekli Olmalı		Gerekliğinde olmalı		Farketmez			
	N	%	N	%	N	%	N	%
İlkokul	7	87,5	0	0,0	1	12,5	8	100,00
Ortaokul	6	85,7	1	14,3	0	0,0	7	100,00
Lise	9	81,8	2	18,2	0	0,0	11	100,00
Yüksekokul	7	100,0	0	0,0	0	0,0	7	100,00
Fakülte	9	75,0	2	16,7	1	8,3	11	100,00
Toplam	38	84,4	5	11,1	2	4,4	45	100,00

Çizelge 4.32’de KSÜ Ziraat Fakültesi İle İlişki ve işbirliğine bakışta işletmecilerin eğitim seviyelerinin hangi oranlarda ve nasıl etkili olduğu incelenmiştir. Bu incelemede yüksekokul mezunu olan işletmecilerin tamamı KSÜ Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliğinin sürekli olmasını desteklerken bu yargıyı en az destekleyen fakülte mezunu işletmeciler olmuştur. Bu yargının çıkmasının en önemli sebebi fakülte mezunu işletmecilerin aldıkları eğitimin üzerine edindikleri tecrübe sonucunda kendilerine güvenlerinin daha da artmasından kaynaklanmaktadır.

Çizelge 4.33’de KSÜ Ziraat Fakültesi İle İlişki ve işbirliğine bakışta işletmelerin faaliyet alanlarının hangi oranlarda ve nasıl etkili olduğu incelenmiştir. Bu incelemede KSÜ Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliğine en sıcak bakan ve sürekli olmalı diyen işletmeler un ve unlu mamuller üreten işletmeler ile kırmızıbiber üreten işletmeler olmuştur. Bu yargıya en az katılan işletmeler ise süt ve süt ürünleri üreten işletmeler olmuşturlardır.

Çizelge 4.33. Ziraat Fakültesi işbirliği düşüncesi ile şirket yapılarının dağılımı

	“Zir. Fak. İşbirliği Düşüncesinin Şirket Yapısı Alakası”						Toplam	
	Sürekli Olmalı		Gerektiğinde olmalı		Fark etmez			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Un ve unlu mamuller	7	87,5	1	12,5	0	0,0	8	100,00
Bitkisel yağ	6	85,7	0	0,0	1	14,3	7	100,00
Süt ve süt ürünleri	6	75,0	2	25,0	0	0,0	7	100,00
Yem	5	83,3	1	16,7	0	0,0	6	100,00
Kırmızıbiber	14	87,5	1	6,3	1	6,3	16	100,00
Toplam	38	84,4	5	11,1	2	4,4	45	100,00

4.4.2. KSÜ Ziraat Fakültesi İle Mevcut İlişki ve İşbirliği Düzeyinin Yeterlilik Durumu

Çizelge 4.34. Ziraat Fakültesi ile işbirliği düzeyi

	Frekans (n)	Oran (%)
Yeterli	12	26,7
Yetersiz	23	51,1
Hiç yok	10	22,2
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.34’de Tarımsal Sanayi işletmelerinin Ziraat Fakülteleri ile olan bir işbirliği ve ilişkinin düzeyi incelenmiştir. Bu incelemede Ziraat Fakülteleriyle olan işbirliğinin yetersiz olduğunu söyleyen işletmecilerin oranı %51,1 olarak en yüksek çıkmıştır. Ziraat Fakülteleriyle olan bir işbirliğine yeterli diyen işletmeciler %26,7, hiç ilişki yok diyenler ise %22,2 olmuştur. Bu çizelge genel olarak incelendiği zaman işletmecilerin Ziraat Fakülteleri ile olan bir işbirliğine yetersiz demeleri işbirliğinin daha da geliştirilmesi niyeti anlamında görülebilir. Hiç ilişki yok diyenleri de kapsama aldığımızda %73,3 oranında geliştirilmesi isteği anlaşılabilir. Yukarıdaki tablolarda işletmecilerin %84,4’ünün Ziraat Fakülteleriyle bir işbirliği ve ilişkinin geliştirilmesi isteği burada kendini göstermektedir.

Daha önce Kahramanmaraş’ta Bedestenci ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada tarımsal sanayi işletmelerinin Ziraat fakültesiyle ilişkisine yeterli diyenlerin oranı %11,1, iken şimdi bu oran %26,7’ye çıkmıştır. Ayrıca Konya’da Çelik tarafından yapılan bir çalışmada ise tarımsal sanayi işletmelerinin ziraat fakültesi ile ilişki ve işbirliğine yeterli diyenlerin oranı ise %18,8 olarak ortaya çıkmıştır. Bu oranlar dikkate alındığında Kahramanmaraş’ta tarımsal sanayi işletmeleri arasında ziraat fakültesi ile ilişki ve işbirliğinde belirli bir ilerleme olduğu ancak daha kat edecek çok yolun olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.3. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ‘nin Çalışmalarına Olan İlgisi

Çizelge 4.35. Ziraat Fakültesinin çalışmalarına olan ilgi

	Frekans (n)	Oran (%)
Sürekli takip ediyorum	5	11,1
Bazen haberdar oluyorum	22	48,9
Haberdar olamıyorum	17	37,8
İlgilenmiyorum	1	2,2
Toplam	45	100,0

Çizelge 4.35’de Ziraat Fakültelerinin çalışmalarına olan ilginin düzeyi incelenmiştir. Bu incelemede Ziraat Fakülteleri çalışmalarını bazen takip ediyorum diyen işletmecilerin oranı %48,9 olmuştur. Ziraat Fakülteleri çalışmalarını sürekli takip ediyorum diyen işletmecilerin oranı %11,1, haberdar olamıyorum diyen işletmecilerin oranı %37,8 ve ilgilenmiyorum diyen işletmecilerin oranı ise %2,2 olduğu ortaya çıkmıştır. Çizelge genel olarak incelendiğinde işletmecilerin çoğunluğu Ziraat Fakülteleri çalışmalarıyla ilgililer ancak bir şekilde iletişim kopukluğundan dolayı bu çalışmaların sonuçları işletmeciye ulaşmamaktadır.

Çizelge 4.36. Ziraat Fakültesinin çalışmalarına olan ilginin eğitim düzeyine göre dağılımı.

	“Zir. Fak. Çalışmalarına olan ilginin eğitim seviyesiyle olan alakası”								Toplam	
	Sürekli Takip Ediy.		Bazen haberdar oluyorum.		Haberdar olamıyorum		İlgilenmiyorum			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
İlkokul	1	12,5	4	50,0	2	25,0	1	12,5	8	100,0
Ortaokul	0	0,0	5	71,4	2	28,6	0	0,0	7	100,0
Lise	0	0,0	6	54,5	5	45,5	0	0,0	11	100,0
Yüksekokul	4	57,1	3	42,9	0	0,0	0	0,0	7	100,0
Fakülte	0	0,0	4	33,3	8	66,7	0	0,0	11	100,0
Toplam	5	11,1	22	48,9	17	37,8	1	2,2	45	100,0

Çizelge 4.36’da işletmecilerin eğitim seviyelerine göre KSÜ Ziraat Fakültesinin çalışmalarına olan ilgileri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda KSÜ Ziraat Fakültesi çalışmalarını sürekli takip eden işletmeciler yüksekokul mezunu işletmeciler olmuşlardır. Bu çizelgede fakülte mezunu işletmecilerin çoğunluğunun ziraat fakültesinin çalışmasından haberdar olamıyorum cevabını vermesinin nedeni bu işletmecilerin beklentilerinin yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Yapılan sohbetlerde de bu yaklaşımlarını ortaya koymuşlardır. Bu yaklaşım dolayısıyla yapılan çalışmaların daha da tabana yayılması ile o çalışmaya ilginin artacağını ima etmeye çalışmışlardır.

4.4.4. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi Ortak Proje Yapma Durumu

Çizelge 4.37’de Ziraat Fakültesiyle ortak proje çalışmalarının durumları incelenmiştir.

Çizelge 4.37. Ziraat Fakültesi ile proje yapma durumu

	Frekans (n)	Oran (%)
Evet	8	17,8
Hayır	37	82,2
Toplam	45	100,0

Bu incelemede işletmecilerin %82,2’sinin Ziraat Fakültesiyle ortak proje ve çalışma yapmadıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca işletmecilerin %17,8’inin ise Ziraat Fakültesiyle ortak proje ve çalışma yaptıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalar un ve unlu mamul üreten işletmelerde buğday çeşidi seçimi, unluk ve makarnalık buğday kullanımı, geliştirilen yeni çeşitlerin tanıtımı şeklinde olmuştur. Süt ve süt ürünleri konulu işletmelerde ise ziraat fakültesiyle ortak ürün çeşidi geliştirilmesi çalışmaları yapılmıştır. Kırmızıbiber işletmeleriyle de afla toksinin azaltılmasıyla ilgili değişik çalışmalar yapılmıştır. Bununla beraber yukarıdaki çizelgelerde işletmecilerin ziraat fakültesiyle ilişki ve işbirliğine sıcak

bakarken herhangi bir ortak proje ve çalışma da yapmamış olmaları üzerinde durulması gereken bir noktadır.

4.5. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi İle Bir İlişki Ve İşbirliği Sonucundaki Beklentileri

Bu bölümde tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat fakültesiyle yapacakları ilişki ve işbirliği durumunda işletmenin sağlayabileceği yararlar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda işletmelerin hangi yararları sağlayabileceği ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. İşletmelerin sağlayacağı yararlar bakış ile ilgili işletmecilerin eğitim, yaş, cinsiyet gibi özelliklerinin önemli olduğu düşünülerek bu özelliklerle de bir ilişkinin olup olmadığı ortaya konulmuştur.

4.5.1. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentilere Genel Bir Bakış

Likert ölçeğinde toplanan verilerin ortalamalarının yorumlanmasında 0–1,49 kesinlikle katılıyorum, 1,50–2,49 katılıyorum, 2,50–3,49 kararsızım, 3,50–4,49 katılıyorum, 4,49–5,00 kesinlikle katılmıyorum yorumlama skalası geliştirilmiştir. Bu skalaya göre işletmecilerin ziraat fakültesiyle işbirliğinden beklentileri olarak belirlenen 7 faktörün 6'sına katıldıkları birinde ise kararsız kaldıkları görülmüştür.

Çizelge 4.38'de tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile yapılan ilişki ve işbirliği sonucunda nasıl gelişmeler olabileceği işletmecilere sorulan sorulara verilen cevaplar gösterilmektedir. İşletmecilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde işbirliğinden beklentiler genel olarak olumlu görülmektedir. İşletmecilerin bu olumlu beklentileri Ziraat Fakültesinin bundan sonra yapacağı çalışmaların daha da kolaylaştırmaktadır. İşletmecilerin üretim maliyetinin azalacağı beklentisine verilen cevaplarda kararsız kalmasının sebebi üstteki verilen cevaplar göz önüne alındığı zaman göz ardı edilebilir. Çünkü yönetim tekniği iyileşen, ürün çeşidi miktarı ve kalitesi artan, üretim tekniği iyileşen ve verimli olan bir işlemede maliyetler mutlaka düşecektir. Nitekim üniversitelerde yaptıkları ar-ge çalışmalar sayesinde bu özellikler işletmelere kazandırmayı hedeflemektedir. Kısacası işletmeciler ziraat fakültesi ile ilişki ve işbirliğinden olumlu beklenti içindedirler.

Çizelge 4.38. İşletmecilerin Ziraat Fakültesi ile işbirliğinden beklentileri

Düşünceler	Ortalama	Standart Sapma	Cevap Kategorisi
Verimlilik artabilir	4,244	0,933	Katılıyorum
Üretim Tekniği iyileştirilebilir	4,200	0,919	Katılıyorum
Üretim Kalitesi Artabilir	3,911	1,019	Katılıyorum
Üretim Miktarı Artabilir	3,844	1,127	Katılıyorum
Ürün Çeşidi Artabilir	3,667	1,108	Katılıyorum
Yönetim Tekniği İyileştirilebilir	3,622	1,154	Katılıyorum
Üretim Maliyeti Azalabilir	3,400	1,214	Kararsızım

4.5.2. İşletmecilerin Eğitim Düzeyleri ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler

Çizelge 4.39. İşletmecilerin eğitim düzeylerinin Ziraat Fakültesi ile yapacağı işbirliğinden beklentileri arasındaki ilişkisi

Beklentiler	n	r	p
Ürün çeşidi artırılabilir	45	0,4337	0,0029**
Üretim tekniği artırılabilir	45	0,3476	0,0193*
Verimlilik artabilir	45	0,3030	0,0431*
Üretim kalitesi artabilir	45	0,2725	0,0702
Ürün maliyeti azalabilir	45	0,2685	0,0745
Üretim miktarı artabilir	45	0,2536	0,0928
Yönetim tekniği iyileştirilebilir.	45	0,1633	0,2839

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

Çizelge 4.39 incelendiğinde işletmecilerin eğitim düzeyleri artışına paralel olarak KSÜ Ziraat fakültesiyle ilişki ve işbirliği sonucunda ürün çeşidinin artırılabilceği beklentisinde çok önemli artış oluşmuş ve bu beklenti %1 önem düzeyinde istatistikî olarak önemli bulunmuştur. Ayrıca işletmecilerin üretim tekniği ve verimlilik artışında da beklentileri eğitim seviyesiyle bir paralellik arz etmiş, istatistikî olarak %5 önem düzeyinde önemli çıkmıştır. İşletmecilerin eğitim seviyelerine bağlı olarak özellikle ürün çeşidinin ve üretim tekniğinin artırılmasına verilen önem piyasada farklı alternatif arayışlarının bir yansımasıdır. Birçok işletme artık ürünlerini değişik işleme teknikleriyle hazırlayıp piyasaya sürerek satışını artırmayı hedeflemektedir.

4.5.3. İşletmecilerin Yaş Seviyesi ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler

Çizelge 4.40. İşletmecilerin yaş seviyeleri Ziraat Fakültesi ile yapacağı işbirliğinden beklentileri arasındaki ilişki

Beklentiler	n	R	p
Üretim tekniği iyileştirilebilir	45	-0,391	0,008**
Ürün çeşidi artırılabilir	45	-0,386	0,009**
Üretim kalitesi artabilir	45	-0,350	0,018*
Yönetim tekniği iyileştirilebilir	45	-0,309	0,039*
Verimlilik artabilir	45	-0,304	0,043*
Üretim miktarı artabilir	45	-0,236	0,118
Üretim maliyeti azalabilir	45	-0,150	0,325

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

Çizelge 4.40 incelendiğinde işletmecilerin yaş seviyesi arttıkça KSÜ Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliği sonucunda üretim tekniğinin iyileştirilmesi ve ürün çeşidinin artırılması konusundaki beklentilerde de önemli bir azalış oluşmuştur. Bu orta seviyedeki negatif korelasyon istatistikî olarak %1 önem seviyesinde önemli çıkmıştır. Ayrıca buna benzer negatif korelasyon üretim kalitesinin artması, yönetim tekniğinin iyileştirilmesi ve verimliliğin artması beklentisinde de ortaya çıkmıştır. Bu beklentiler ise %5 önem düzeyinde istatistikî olarak önemli çıkmıştır. İşletmecilerin yaşının artışına paralel olarak

ziraat fakültesi ile işbirliğine bakışın öneminin azalması genç işletmecilerin yeniliklere açık olması, enerjik olması, bilime ve güncel gelişime meraklı olmasından yaşlı işletmecilerin ise yaşadıkları tecrübelerden sonra birçok konuda beklentilerini bitirmeleri, kendi doğrularını kolay terk etmek istememeleri ve statükocu olmalarından kaynaklanmaktadır.

4.5.4. İşletmecilerin Cinsiyeti ile KSÜ Ziraat Fakültesiyle Yapacağı İşbirliğinden Beklentileri Arasındaki İlişkiler

Çizelge 4.41. İşletmecilerin cinsiyetiyle Ziraat Fakültesi ile yapılacak işbirliğinden beklentiler arasındaki ilişki:

Aranılan Özellikler	Erkek	Kadın	Fark	t	p
Verimlilik artabilir	4,15	5,00	-0,85	-5,667	0,000**
Yönetim tekniği iyileştirilebilir	3,50	4,60	-1,10	-3,601	0,005**
Üretim tekniği iyileştirilebilir	4,13	4,80	-0,68	-2,710	0,023*
Üretim miktarı artabilir	3,78	4,40	-0,63	-1,424	0,206
Üretim maliyeti azalabilir	3,35	3,80	-0,45	-1,063	0,326
Üretim kalitesi artabilir	3,88	4,20	-0,33	-0,795	0,459
Ürün çeşidi artabilir	3,65	3,80	-0,15	-0,288	0,785

Bu çizelgede kadın işletmeciler KSÜ Ziraat Fakültesi ile tarımsal sanayi işletmelerinin ilişki ve işbirliği sonucunda verimliliğin ve yönetim tekniğinin iyileştirilebileceği yargılarına erkek işletmecilere nazaran istatistikî olarak %1 önem düzeyinde önemli sayılabilecek seviyede katılmışlardır. Yine kadın işletmeciler üretim tekniğinin iyileştirilebileceği yargısına erkek işletmecilere nazaran %5 önem düzeyinde istatistikî olarak önemli olacak düzeyde katılmışlardır. KSÜ Ziraat Fakültesi ile tarımsal sanayi işletmelerinin ilişki ve işbirliği sonucunda işletmelerin verimliliğinin artabileceğine, yönetim ve üretim tekniğinin iyileştirilebileceğine olan inanç kadın işletmecilerde daha belirgin olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca çizelgedeki 7 faktöre yaklaşımlara genel olarak baktığımız zaman kadınların yaklaşımlarının erkeklere nazaran daha olumlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu, kadın işletmecilerin çalışma disiplinlerinin, çalışma konularına olan samimiyetlerinin erkeklere göre daha iyi olduğu anlamına gelmektedir.

4.6. Tarımsal Sanayi İşletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi İle İlişki Ve İşbirliğinde Kullanılabilecek Yöntem Ve Uygulamalar

Tarımsal sanayi işletmeleri ve KSÜ Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi için kullanılacak bazı yöntemler sıralanarak işletmecilere sorulmuştur. Bu bölümde işletmecilerin bu sorulara genel yaklaşım tarzları, yaş ve cinsiyet gibi kişisel bazı özelliklerinin bu işbirliği geliştirme yöntem ve uygulamalarına yaklaşımına ne kadar etki ettiği incelenmiştir. İşletmecilerin kişisel özelliklerinin bu ilişkilerde en belirgin rol oynadığı düşünülmektedir.

4.6.1. İlişki ve İşbirliğinin Geliştirilmesinde Kullanılacak Yöntem ve Uygulamalar Yargısına İşletmecilerin Genel Yaklaşımları

Çizelge 4.42’de ziraat fakültesiyle işbirliğinde kullanılacak yöntemler ve buna işletmecilerin bakışları incelenmiştir. Likert ölçeğinde toplanan verilerin ortalamalarının yorumlanmasında 0–1,49 kesinlikle katılıyorum, 1,50–2,49 katılıyorum, 2,50–3,49

kararsızım, 3,50–4,49 katılıyorum, 4,49–5,00 kesinlikle katılmıyorum yorumlama skalası geliştirilmiştir. Bu skalaya göre işletmecilerin 7 faktöre katıldıkları, 1 faktörde ise kararsız kaldıkları ortaya çıkmıştır. Çizelgenin geneline bakıldığı zaman işletmecilerin Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğine sıcak baktıkları anlaşılmaktadır. Ancak bu ilişki ve işbirliğinin oluşabilmesi için en çok bilimsel toplantılar, araştırma ve proje çalışmalarının yapılmasının gereğine olan katılımda bir artış gözlemlenmektedir. Bunun yanında işletmecilerin Ziraat Fakültesi ile ilişkilerin geliştirilmesi için önemli bir uygulama olan stajyer öğrenci çalıştırılması uygulamasına pek sıcak bakmadıkları ve kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır. Bunun nedeni stajyer öğrenci çalıştırırken işletmenin disiplin sorunu yaşanması, stajyer öğrencinin işletme çalışma sistemine ayak uyduramama sorunu ve işletmenin çalışma konularına öğrencinin beklenen ilgiyi gösterememesi sonucunda beklentilerde oluşan kötümserlik olarak açıklanabilir.

Çizelge 4.42. İşbirliğinde kullanılacak yöntemler ve buna işletmecilerin bakışı

Düşünceler	Ortalama	Standart Sapma	Cevap Kategorisi
Bilimsel toplantılar yapma	4,356	0,570	Katılıyorum
Fakültenin İşletmelerle İlgili Araştırma Yapması	4,044	0,767	Katılıyorum
Fakülte işletmelerin ortak proje yapmaları	3,933	0,939	Katılıyorum
Fakültenin işletmelere danışmanlık yapması	3,889	0,885	Katılıyorum
Fakülte öğretim üyeleriyle düzenli iletişim içinde olmaları	3,889	1,191	Katılıyorum
Fakültenin işletmelere kurslar vermesi	3,800	0,968	Katılıyorum
İşletmelere Teknik Öğrenci Gezileri Düzenlenmesi	3,644	0,830	Katılıyorum
İşletmelere Stajyer Öğrenci Gönderilmesi	3,068	0,925	Kararsızım

4.6.2. İşletmecilerin Yaşı İle Ziraat Fakültesiyle İlişki ve İşbirliğinin Geliştirilmesinde Kullanılacak Yöntem ve Uygulamalar Yargısına Katılım Arasındaki İlişki

Çizelge 4.43. İşletmecilerin yaşı ile ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve uygulamalara katılım arasındaki ilişki

Beklentiler	n	r	p
Fakülte işletmelerin ortak proje yapmaları	45	-0,299	0,046*
Fakülte öğretim üyeleriyle düzenli iletişim içinde olmaları	45	-0,215	0,157
Fakültenin işletmelere kurslar vermesi	45	-0,191	0,208
Fakültenin işletmelere teknik öğrenci gezileri düzenlemesi	45	-0,031	0,838
Fakültenin işletmelere danışmanlık yapması	45	0,010	0,949
İşletmelere Stajyer Öğrenci Gönderilmesi	44	0,019	0,904
Bilimsel toplantılar yapma	45	0,042	0,783
Fakültenin İşletmelerle İlgili Araştırma Yapması	45	0,045	0,771

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

Çizelgede işletmecilerin yaşlarının artışına paralel olarak tarımsal sanayi işletmelerinin KSÜ Ziraat Fakültesi ile ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesinde kullanılacak yöntem ve uygulamalara katılım arasında pozitif oranda bir artış tespit edilmiştir. Bu ilişki

orta derecede pozitif korelasyon olup istatistiki olarak %5 önem derecesinde önemli bulunmuştur.

4.7. İşbirliğinin Geliştirilmesi İçin Firmaların Yapabilecekleri Uygulamalar

Bu bölümde işbirliğinin geliştirilmesi için firmaların bazı uygulamaları yapıp yapmadıkları, bu uygulamalara işletmelerin yaklaşımları ve bu yaklaşımlarına eğitim seviyelerinin, yaşlarının ve cinsiyetlerinin etkileri incelenmiştir.

4.7.1. İşletmecilerin Genel Yaklaşımlarının İncelenmesi

Çizelge 4.44. İşbirliğinin geliştirilmesi için yapılacaklara işletmecilerin genel yaklaşımları:

Düşünceler	Ortalama	Standart Sapma	Cevap Kategorisi
İşletmenin kendi faaliyetiyle ilgili çeşitli bilimsel ve sosyal etkinliklere katılması	4,222	0,795	Katılıyorum
İşletmenin deneyimlerini Fakülteyle paylaşması	4,178	0,716	Katılıyorum
Stajyer öğrenci kabul etmesi	3,244	0,857	Kararsızım
İşletmelerin faaliyet alanıyla ilgili çalışmalara destek olması	2,867	1,079	Kararsızım
İşletmelerin ihtiyaç sahibi öğrencilere burs vermesi	2,311	1,164	Katılmıyorum
İşletmelerin daha fazla sayıda ziraat mühendisi istihdam etmesi	2,178	0,886	Katılmıyorum

Çizelgede 4.44'de işletmelerin ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi için öngörülen bazı uygulamalara yaklaşımları sorulmuştur. Likert ölçeğinde toplanan verilerin ortalamalarının yorumlanmasında 0–1,49 kesinlikle katılıyorum, 1,50–2,49 katılıyorum, 2,50–3,49 kararsızım, 3,50–4,49 katılıyorum, 4,49–5,00 kesinlikle katılmıyorum yorumlama skalası geliştirilmiştir. Bu skalaya göre işletmecilerin 2 faktöre katıldıkları, 2 faktörde kararsız kaldıkları ve 2 faktöre de katılmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu soruların çoğuna işletmeler olumsuz veya kararsız cevap vermişlerdir. Sadece bilimsel ve sosyal etkinliklere katılım ile işletmelerin deneyim ve tecrübelerinin Ziraat Fakültesiyle paylaşılması yargılarına katılmışlardır. Özellikle işletmeler ziraat mühendisi istihdamının artırılmasına ise sıcak bakmamışlardır. Bunun nedeni mezun olan ziraat mühendislerinin alan olarak her işleme teknik uyumu sağlayacak alt yapıda olamamaları, işletmelerin ziraat mühendisinden ilk etapta fazla beklenti içine girmeleri, özellikle yeni mezun ziraat mühendislerinin mesleki tecrübelerinin zayıf olmasından kaynaklanmaktadır. İşletmeler KSÜ Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi için Ziraat Fakültesinin yapması gereken birçok uygulamaya sıcak bakarken kendilerinin yapması gereken birçok uygulamaya ise sıcak bakmamışlardır.

4.7.2. İşletmecilerin Eğitim Seviyeleriyle Karşılaştırılması

Çizelgede işletmecilerin eğitim seviyeleri arttıkça kendi deneyimlerini ziraat fakültesiyle paylaşma isteğinde bir azalma görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça kendine olan güven ve yeterlilik inancı, diğer taraftan da ziraat fakültesini yetersiz görme veya güven duymama gibi nedenler etkili olabilir. Bu azalma orta derecede negatif korelasyon şeklinde kendini göstermiştir. İstatistikî olarak %5 önem derecesinde önemli bir yaklaşım olarak gözlemlenmiştir.

Çizelge 4.45. İşbirliğinin geliştirilmesi için yapılacaklara işletmecilerin genel yaklaşımlarının işletmeci eğitim seviyesiyle ilişkisi:

Beklentiler	n	r	p
İşletmenin deneyimlerinin fakülteyle paylaşması	45	-0,315	0,035
İşletmelerin ihtiyaç sahibi öğrencilere burslar vermesi	45	0,182	0,232
İşletmelerin kendi faaliyet alanlarıyla ilgili sosyal ve bilimsel etkinliklere katılması	45	-0,173	0,256
İşletmelerin stajyer öğrenci kabul etmesi	45	0,165	0,278
İşletmelerin kendi faaliyet alanıyla ilgili çalışmalara destekleyici olması	45	0,059	0,700
İşletmelerin daha fazla sayıda ziraat mühendisi istihdam etmesi	45	-0,007	0,961

(0,7=Çok güçlü korelasyon, 0,50–0,69=Güçlü korelasyon, 0,30–0,49=Orta korelasyon, 0,10–0,29=Düşük korelasyon, 0,1–0,09= Çok düşük korelasyon)

4.7.3. İşletmecilerin Yaklaşımlarının Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Çizelgede kadın işletmecilerin erkek işletmecilere oranla işletmelerinin deneyimlerinin Ziraat Fakültesiyle paylaşımına olumlu yaklaşımının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca yine kadın işletmecilerde işletmecilerin kendi faaliyet alanlarıyla ilgili faaliyetlere destekleyici olma isteği daha fazla olmuştur. Erkek ve bayan işletmecilerin genel olarak en yakın görüşte birleştiği nokta ise stajyer öğrenci kabul edilmesi yargısı olmuştur. Bu konuda her iki grupta işletmeciler de stajyer öğrenci kabul edilmesi yargısına yakın oranda fikir beyan etmişlerdir.

Çizelge 4.46. İşletmecilerin cinsiyetiyle Ziraat Fakültesi ile yapılacak işbirliğine yaklaşımın değerlendirilmesi

Yapılması Gerekenler	Erkek	Kadın	Fark	t	p
İşletmenin deneyimlerinin fakülteyle paylaşması	4,18	4,60	-0,43	3,053	0,019*
İşletmelerin kendi faaliyet alanıyla ilgili çalışmalara destekleyici olması	4,10	4,80	-0,70	2,716	0,032*
İşletmelerin kendi faaliyet alanlarıyla ilgili sosyal ve bilimsel etkinliklere katılması	3,25	3,20	0,05	1,536	0,172
İşletmelerin daha fazla sayıda ziraat mühendisi istihdam etmesi	2,20	2,00	0,20	1,347	0,186
İşletmelerin ihtiyaç sahibi öğrencilere burslar vermesi	2,98	2,00	0,98	0,532	0,619
İşletmelerin stajyer öğrenci kabul etmesi	2,35	2,00	0,35	0,204	0,843

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma çalışması Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinin işletme yapılarını, işletmecilerin kişisel özelliklerini, KSÜ Ziraat Fakültesiyle mevcut ilişki ve işbirliği düzeyini, bu ilişki ve işbirliği düzeyinin geliştirilmesi için nelerin yapılabileceğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren tarımsal sanayi işletmelerinin %84,4'ünün Ziraat Fakültesiyle bir ilişki ve işbirliğine sıcak bakmaları bu konuda genel bir müspet kanının oluştuğu anlamına gelmektedir. Tüm işletme kolları da bu ilişki ve işbirliğine sıcak bakmaktadırlar. Yapılan anket çalışmalarında da işletmecilerin söyleyecek çok şeyi olmuştur ve konunun dışına çıkacak kadar sohbetler uzamıştır. İşletmecilerin Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğine bu kadar istekli ve hevesli olması esasında Ziraat Fakültesinin işinin kolaylaştırılmaktadır. Bununla beraber ilişki ve işbirliği için Ziraat Fakültesine önemli görevler yüklemektedir.

Ziraat fakültesinin çalışmalarına olan ilgi sadece %11 civarında olması işletmecilerin Ziraat Fakültesinin çalışmalarına ilgisinin az olduğu anlamına gelmektedir. Ancak bazen takip edenlerin oranının %48 civarında olması bu konuda yapılacak bir şeylerin olduğu anlamına gelmektedir. Gelişen teknolojinin imkânları da kullanılarak dergi, broşür, internet gibi iletişim kaynaklarının eşliğinde işletmelerle bir ilişki kurulmasına çalışılabilir.

Gelişen teknolojinin her iş kolunda ayrı bir ufuk açtığı günümüzde bu teknolojinin takibi ancak üniversitelerimizin çalışmaları sayesinde olmaktadır. Bu yeniliklerin yerinde incelenmesi, görülmesi ve ülkemize uyarlanması üniversite sayesinde olmaktadır. Üniversitede görülen bu yeniliklerin bizzat işletmelere tanıtımı ve yapılacak işbirlikleriyle uygulamaya konulması işletmelerimizin küreselleşen dünyada hem rekabet gücünü artıracak hem de ürün çeşitliliği ve kalitesine pozitif etki yapacaktır. Bu bağlamda çeşitli projelerin işletmelerle beraber üniversite tarafından yapılması uygulamaya konulması gerekmektedir. Kahramanmaraş'ta ortak proje yapılan işletme sayısının az olması bunun zayıf olduğu anlamına gelmektedir. Ziraat Fakültesi tarafından yapılacak projelere mutlaka ilgili iş kolundan bir veya birkaç işletmeninde dâhil edilmesinde fayda olacaktır. Sanayiciler üniversitelerle işbirliğine teşvik edilmelidir. Çıkarılacak kanun ve yönetmeliklerle devlet tarafından sanayiye sağlanan teşviklerin uygulanabilmesi üniversite sanayi işbirliği sürecinin içine dâhil edilmelidir.

İşletmeler, Ziraat fakülteleriyle yapılacak olan bir ilişki ve işbirliği sonucunda işletme verimliliğinin artabileceğine, üretim tekniğinin iyileşebileceğine, üretim miktarının artabileceğine, yönetim tekniğinin iyileşebileceğine, üretim maliyetinin azabileceğine, ürün çeşitliliğinin artabileceğine ve üretim kalitesinin yükselebileceğine büyük oranlarda katılmaktadır.

İşletmeciler Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğinin artırılabilmesi için yapılacak olan bilimsel ve sosyal etkinliklere katılmaya, değişik araştırma çalışmalarının ve projelerinin yapılmasına, değişik mesleki kursların verilmesine, üniversitelerin danışmanlık görevi üstlenmesine sıcak bakmaktadırlar. Bu durum Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğinin sonucunda olumlu sonuç alınabileceğini ortaya koymaktadır.

Özellikle kırmızıbiber işletmeleri aflatoxin nedeniyle çok sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir. İşletme sahipleri bu konuda üniversitenin teknik çalışmalarını bir an önce tamamlayıp aflatoxin konusunda yeni standartlar getirmesi gerektiğini ve kendilerinin bu çıkmazdan bir an önce kurtarılması gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca işletmelerde kullanılan alet ve ekipmanların yeni ve gelişkin modellerinin olup olmadığının araştırılması ve işletmelerine bunların tanıtımının yapılmasını istemektedirler.

Üniversitede görevli öğretim üyelerinin düzenli olarak işletmelere ziyarette bulunması istenmektedir. Bazı işletmelerde yapılan anket çalışmalarında üniversite hocalarından düzenli ziyaret yapıldığı belirtilmiştir. Ancak bazı işletmeler ise kendilerine şu ana kadar hiçbir öğretim üyesinin ziyaret amaçlıda olsa gelmediğini söylemişlerdir. Her ne kadar böyle bir zorunluluk olmasa da üniversite öğretim üyelerinin işletmelere kendi konularıyla ilgili bazı ziyaretlerde bulunması Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi açısından olumlu etkisi olacaktır.

Eleman istihdamında işletmecilerin çoğunluğu istihdam edeceği elemanın erkek olmasına önem vermişler, kadın istihdamına, stajyer öğrenci çalıştırılmasına sıcak bakmamışlardır.

Özellikler kadın işletmeciler KSÜ Ziraat Fakültesiyle ilişki ve işbirliğine sıcak bakmışlardır. Bu ilişkinin geliştirilmesi kendilerine yöneltilen sorulara verilen cevapların istatistikî olarak ortalamaları erkek işletmecilere göre daha olumlu çıkmıştır. Bu ortalamaların karşılaştırılması sonucunda KSÜ Ziraat Fakültesi ile işbirliğine yaklaşımlarda istatistikî olarak %5 önem derecesinde önemli sonuçlar çıkmıştır.

Üniversiteler bilim adamı ve araştırmacılar yetiştirerek ülke kalkınmasındaki görevlerinin yerine getirirken, sanayinin de bunlara mali kaynak yönünden destek vermesi üniversitelerin bu görevleri daha iyi yerine getirmesini sağlayacaktır. Böylece bir yandan üniversiteler gelişirken, diğer yandan sanayi daha bilgili kadroya sahip olacak ve dolayısıyla sanayinin ürettiği malın kalitesi artarken, maliyetleri düşecek ve bu şekilde ülke kalkınması sağlanmış olacaktır. Ancak Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren işletmeler yapılacak olan proje ve araştırma çalışmalarında destekleyici rol oynamaya fazla sıcak bakmamışlardır. Buda üniversitelerin yapacağı çalışmaları yine kısıtlı devlet kaynaklarıyla yapmak zorunda bırakacaktır. Bu konu belirli standartlara kavuşana kadar üniversitelerin mali yapılarının düzenlenmesinde yarar olacaktır. Üniversite sanayi işbirliğinin iyi gelişebilmesi için üniversitelerin bir anlamda mali özerkliğinin sağlanmış olması gerekmektedir (V. Ulusal Makine Mühendisliği ve Eğitimi Sempozyumu). Yani üniversitelerin devlet tarafından sağlanan bütçelerinin bir kısmının sanayiye yapılacak projelerden sağlanması için gerekli kanun ve yönetmeliklerin çıkarılması ve üniversitelerin sanayi ile işbirliğine yönlendirilmesi gerekir. Bunun için üniversitelerin bünyelerinde işletmelerin genel sorunlarını tespit edebilecek ve anında çözüm getirebilecek, bu sorunların çözümleri için özel olarak projeler üretebilecek bir birim kurulmalıdır. Bu birim kanalıyla üniversiteler sanayiye ihtiyaca özel projeler yapacaklar ve mali kaynaklar elde etmiş olacaklardır. Söz konusu olan bu birim üniversite sanayi arasında bir köprü vazifesi göreceklerdir.

Öğretim üyeleri ve görevlileri belli dönemlerde sanayide sorumluluk alarak çalışabilmesi için bir altyapı oluşturulabilir. Bu şekilde üniversite çalışanları direkt olarak sanayinin sorunlarını birebir yaşayarak, üniversiteye döndüğünde araştırmalarını uygulamaya yönelik yapacak ve özellikle yetiştirdiği elemanların hedeflemesini doğru yapacaktır. Böylece, özellikle kıt kaynaklarla yapılan araştırmaların rafta ve bilimsel dergilerde yayınlanmasından ziyade uygulamada kullanılması ülkemiz sanayisi ve ekonomimiz için çok önemlidir. Bu konuda üniversitelerde istek mevcuttur ancak yeterli mevzuat düzenlemelerinin oluşturulması gerekmektedir. Ülkemizde bazı üniversiteler 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun yarattığı haklardan faydalanmak için çalışmalar yapıp yönergeler geliştirmişlerdir. Uludağ Üniversitesi bu konuda bir yönerge hazırlamıştır.

Günümüz dünyasının hızlı gelişimine ayak uydurmak ancak Ar-Ge çalışmaları ile mümkün olmaktadır. Bu noktada üniversite-sanayi Ar-Ge çalışmalarını ayrı ayrı değil de birlikte yaparak hem hedeflere daha hızlı ulaşmış hem de kaynakları etkin ve doğru kullanmış olacaklardır. Bu sayede karşılaşılan zorluklar birlikte aşılmış olacak, yakalanan teknolojik gelişmeler de birlikte takip edilmiş olacaktır.

İşletmelerin kalifiye eleman temininde karşılaşılabilecek zorlukları aşması için stajyer talebe çalıştırılması, teknik öğrenci gezilerinin düzenlenmesi gibi faaliyetlere ağırlık verilmelidir.

Bazı işletmeler sadece kanuni zorunluluk olduğundan dolayı mühendis çalıştırırken bazı işletmeler ise işletmenin önemli yetkilerini mühendislere bırakmışlardır. İşletmelere mühendis çalıştırmanın önemi anlatılarak ve çalışan mühendislerine değişik kurs ve eğitimler verilmesini sağlayarak işletmelerin eleman istihdamında formaliteden öte kalitenin önemi anlatılmalıdır.

KAYNAKLAR

- BAŞARAN, Ü. KURBAN, M. 2007. Mühendislik Eğitiminde Üniversite Sanayi İşbirliğinin Önemi ve Ar-Ge Bilincinin Geliştirilmesi. Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- BEDESTENCİ, Ç. BOZ, İ. FETTAHLIOĞLU, Ö. 2000. Kahramanmaraş'ta Faaliyet Gösteren Tarımsal Sanayi İşletmeleri İle KSÜ Ziraat Fakültesi Arasındaki İlişkinin Saptanması ve Geliştirilmesi Olanakları, Kahramanmaraş.
- BOLKOL Y. 2008. İstanbul Aydın Üniversitesi Gözüyle Sanayi İşbirliği. Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu (USİMP) Üniversite Sanayi İşbirliği Kongresi, 26–27 Haziran 2008, Adana.
- ÇELİK, Y. 2007. Konya İlinde Üniversite ile Tarımsal Sanayiler Arasındaki İlişki-İşbirliği düzeyi ve Geliştirme Olanakları. The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management , Konya.
- DAVIS, J.A. 1971. Elementary Survey Analysis. NJ: Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
- EMİROĞLU, M. 2000, Tarım-Sanayi İlişkilerindeki Gelişmeler, V. Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, Tarım Haftası 2000 Kongre, 1. Cilt, Ankara, 17-21 Ocak 2000, s. 77-92.
- GÖKER, A. 2008. Türkiye'deki Bilim ve Teknoloji Politikaları Tasarımlarında 'Üniversite Sanayi İşbirliği'. Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu (USİMP) Üniversite Sanayi İşbirliği Kongresi–2008, 26–27 Haziran 2008, Adana.
- GÖKER, A. 2000. Ulusal İnovasyon Sistemi ve Üniversite Sanayi İşbirliği. Anka Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Bahar Paneli IV, Bilimsel Araştırmada Üniversite Sanayi İşbirliği 20 Nisan 2000, Ankara.
- GÖKTÜRK, M. 2002. Tarım Sanayi Entegrasyonu, Türktarım Dergisi, 147: 16-17.
- GÜNGÖR AK, B. 2008. Üniversite Sanayi İşbirliğinde Kurumsal Yönetim İlkelerinin Önemi ve Birbirlerine Olan Etkileri. Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu (USİMP) Üniversite Sanayi İşbirliği Kongresi–2008, 26–27 Haziran 2008, Adana.
- HALİS, M. Makine Tek Dergisi, 56: 20-21 2002
- KARLI, B. 2004. GAP Bölgesinde Faaliyet Üniversite ile Tarıma Dayalı Sanayi İşletmeleri Arasındaki İşbirliği ve İlişki Düzeyinin Belirlenmesi ve Geliştirilmesi. Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Şanlıurfa.
- KARLI, B., ÇELİK, Y., ve PAKSOY, S. 1996 Türk Ekonomisinin Gelişmesinde Tarım Sanayi İlişkilerinin Rolü ve Tarımın Sanayi Sektörü İle Entegrasyonu, Türkiye 2. Tarım Ekonomisi Kongresi, s. 203-212.

- KELEŞ, K. 2006. Kocaeli Bölgesinde Üniversite Sanayi İşbirliğinin Etkili Kurulabilmesi İçin İşletmelerin İhtiyaçlarının Tespiti, Kocaeli.
- KOÇ, K., MENTE A. 2004. İnovasyon Kavramı ve Üniversite-Sanayi-Devlet İşbirliğinde Üçlü Sarmal Modeli.
- MİRAN B. 2008. Temel İstatistik İZMİR
- PARLAR, Z., KOCABAL, Y., TEMİZ, V., DERBENTLİ, T. 2008. Üniversitelerimizde Staj Uygulamaları ve Sanayi-Üniversite İşbirliği Açısından Önemi. Üniversite Sanayi İşbirliği Merkezleri Platformu (USİMP) Üniversite Sanayi İşbirliği Kongresi-2008, 26-27 Haziran 2008, Adana.
- SUKAN E. 2007. Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Ar-Ge Merkezlerinin Rolü. Ege Üniversitesi Bilim-Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, İzmir.
- TURAN, A. 1999. Tarımda Örgütlenme ve Önemi, Türk Koop Ekin Dergisi, Sayı:7, ss. 18-21.
- Ulusal Makine Mühendisliği ve Eğitimi Sempozyumu 2003 Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu İSTANBUL
- Uludağ Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Görevlendirilme ve Şirket Kurabilmelerine İlişkin Uygulama Esasları Yönetmeliği.
- ÜNSAN, Y., KORKUT, E. 2005. Üniversite Sanayi İşbirliğinin Eğitime Katkısı ve Mühendislik Eğitiminden Örnekler. İstanbul Teknik Üniversitesi Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesi Seminerleri, İstanbul.
- Üniversite Sanayi Ortak Araştırma Merkezi (ÜSAM) Raporu 2002, Adana.
- Üniversite-Sanayi İşbirliği-TÜBİTAK Raporu.
- YÜCEL, İ.H.1997. Bilim-Teknoloji Politikaları ve 21. Yüzyılın Toplumu. DPT Yayınları, ISBN1975-19-1806-5,Ankara
- ZENGİNGÖNÜL, O. 1993. Üniversite Sanayi İşbirliği TOBB Yayınları s. 43-45.
- (Anonim) <http://tr.wikipedia.org/wiki/Korelasyon>

ÖZGEÇMİŞ

1970 Yılında Malatya’da doğdu. İlköğrenimini Malatya Merkez, orta öğrenimini Malatya’nın Yeşilyurt ilçesinde tamamladı. 1988 Yılında Malatya Ziraat Meslek Lisesi’nden mezun oldu ve aynı yılın ekim ayında Diyarbakır’da Dicle İlçe Tarım Müdürlüğü’nde Ziraat Teknisyeni olarak göreve başladı. 1994 yılında İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı bölümünü bitirdi. 2004 Yılında Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Tarım Önlisans’ı okudu. 2007 Yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi’nden mezun oldu. Halen Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalında yüksek lisans yapmaktadır.

**TARIMSAL SANAYİ İŞLETMELERİNİN ZİRAAT FAKÜLTELERİYLE İLİŞKİ
VE İŞBİRLİĞİNİN BELİRLENMESİ VE GELİŞTİRİLME OLANAKLARI:
KAHRAMANMARAŞ ÖRNEĞİ**

ANKET FORMU

NOT : Sadece bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kişisel olarak hiçbir kimseyle paylaşılmayacaktır. Sonuçlar isim açıklanmadan değerlendirilecektir.

AMAÇ : Araştırmanın amacı Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren ve hammaddesi tarıma dayalı olan İşletmelerin Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile ilişkilerinin düzeyini ve şeklini saptamak, bu konuda yapılacakların neler olabileceğini ortaya koymaktır.

A. İŞLETMECİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

1. Yaş (belirtiniz).....
2. İşletmecilerin eğitim durumu
 - a) İlkokul
 - b) Ortaokul
 - c) Lise
 - d) Yüksekokul
 - e) Fakülte
 - f) Yüksek lisans
 - g) Doktora
3. Cinsiyet
 - a) Erkek
 - b) Kadın
4. İşletmenin mülkiyet durumu
 - a) Kendisine ait
 - b) Sadece sorumlu işletmeci

B. İŞLETME HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER:

1. İşletmenin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı
 - a) Un ve mamulleri
 - b) Bitkisel yağ
 - c) Et ve mamulleri
 - d) Süt ve mamulleri
 - e) Yem
 - f) Kırmızı biber
2. İşletmenin kuruluş tarihi
 - a) 1970 ve öncesi
 - b) 1971-1980
 - c) 1981-1990
 - d) 1991-2000
 - e) 2001 ve sonrası
3. İşletmenin Şirket Yapısı

- a) Anonim şirket
b) Limitet şirket
c) Şahıs işletmeleri
- 4. İşletmenin personel sayısı**
a) Teknik personel:
b) İdari personel:
c) Daimi işçi:
d) Geçici işçi:
- 5. İşletmenin kapasite kullanım oranlarının mevsimlere göre dağılımı**
a) İlkbahar:
b) Yaz:
c) Sonbahar:
d) Kış:
- 6. İşletmenin girdi temin yerleri**
a) Kahramanmaraş içi
b) Kahramanmaraş dışı
c) K.Maraş içi ve K.Maraş dışı
d) K.Maraş içi, K.Maraş dışı ve Yurt dışı
e) Tamamen yurtdışı
- 7. İşletmenin ürünlerini pazarlama yerleri**
a) Kahramanmaraş içi
b) Kahramanmaraş dışı
c) K.Maraş içi ve K.Maraş dışı
d) K.Maraş içi, K.Maraş dışı ve yurt dışı
e) Tamamen yurtdışı
- 8. İşletme Ar-Ge ye pay ayırıyor mu?**
a) Evet
b) Hayır
- 9. İşletmenin laboratuvar durumu**
a) Var
b) Yok
- 10. Ürettiğiniz mal veya mallar markalı mı?**
a) Evet b) Hayır
- 11. Gıda ve Ziraat Mühendisi istihdam edeceğiniz zaman hangi kriterleri göz önünde bulundurursunuz?**

5- Kesinlikle katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2- Katılmıyorum, 1- Kesinlikle katılmıyorum. şeklinde işaretlenecek

	5	4	3	2	1
Mesleki deneyimine önem veririm					
Mesleki bilgisine önem veririm					
Hitap yeteneğine önem veririm					
Yabancı dil ve bilgisayar bilgisine önem veririm					
Mezun olduğu bölüme önem veririm					
Askerlik durumuna önem veririm					

Genç olmasına önem veririm					
Sürücü belgesinin olmasına önem veririm					
Şıklığına önem veririm					
Erkek olmasına önem veririm					
Kadın olmasına önem veririm					

C. KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ VE İLE MEVCUT İŞBİRLİĞİ VE İLİŞKİLER

1. Ziraat fakültesiyle mevcut işbirliği konusundaki düşünceler.

- Sürekli bir iletişim olmalı.
- Gerektiğinde iletişim olmalı.
- İletişim olsa da olmasa da fark etmez.
- İletişim olmasına hiç gerek yoktur.

2. Şu anda Ziraat Fakültesiyle ilişki düzeyiniz nedir?

- Yeterli
- Yetersiz.
- Hiç yok.

3. Ziraat Fakültesinin çalışmaları ve sonuçlarından haberdar oluyor musunuz?

- Evet, sürekli takip ediyorum
- Bazen haberdar oluyorum.
- Hayır, haberdar olamıyoruz.
- Hayır, araştırma çalışmalarlarıyla ilgilenmiyoruz.

4. Son beş yılda üniversite ile herhangi bir proje yaptınız mı?

- Evet
- Hayır

5. Ziraat Fakültesiyle yapılacak olan bir işbirliğinin işletmenize sağlayacağı faydalar neler olabilir?

1- Kesinlikle katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3-Kararsızım, 4- Katılmıyorum, 5- Kesinlikle katılmıyorum. şeklinde işaretlenecek.

	1	2	3	4	5
Verimlilik artabilir					
Üretim tekniği iyileştirilebilir					
Üretim miktarı arttırılabilir					
Yönetim tekniği iyileştirilebilir					
Üretim maliyeti azalabilir					
Ürün çeşidi arttırılabilir					
Üretim kalitesi arttırılabilir					

6. İşbirliğinin geliştirilmesinde hangi yöntemler kullanılmalıdır?

5- Kesinlikle katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2- Katılmıyorum, 1- Kesinlikle katılmıyorum. Şeklinde işaretlenecek.

	1	2	3	4	5
Bilimsel toplantılar yapılmalıdır					
Fakülte bizimle ilgili araştırmalar yapılmalıdır					
Fakülte bizimle birlikte ortak proje yapılmalıdır					
Fakülte bizlere kurslar vermelidir					
Fakülte bizlere danışmanlık yapılmalıdır					
Fakülte işletmelere teknik öğrenci gezileri yapılmalıdır					
İşletmelerimizi stajyer öğrenci gönderilmelidir					
Fakülte hocalarıyla düzenli iletişim olmalıdır					

7. İşbirliğinin gelişmesi için işletmeler neler yapabilir?

5- Kesinlikle katılıyorum, 4- Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2- Katılmıyorum, 1- Kesinlikle katılmıyorum. Şeklinde işaretlenecek.

	1	2	3	4	5
Faaliyet konumuzla ilgili bilimsel ve sosyal etkinliklere katılabiliriz					
Deneyimlerimizi Fakülteyle konferans ve toplantılar düzenleyerek paylaşabiliriz.					
Stajyer öğrenci kabul edebiliriz.					
Daha fazla sayıda ziraat mühendisi istihdam edebiliriz					
Faaliyetimizle ilgili çalışmalara sponsor olabiliriz.					
İhtiyaç sahibi bazı öğrencilere burs verebiliriz					

DIĞER KONULAR

Ankette yer verilmesini istediğiniz diğerkonuları ve bu konulardaki görüşlerinizi aşağıda açıklayınız

KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDER İŞLERİNİZDE BAŞARILAR DİLERİM

REMZİ UĞUR

ZİRAAT MÜHENDİSİ